॥ सूर्यसिद्धान्त ॥

|| sūryasiddhānta ||

Informazioni:
Titolo: Surya Siddhanta
Nome file: surya_siddhanta_sanscrito
Categoria: Astronomia
Locazione: http://www.culturavedica.org/pdf/surya_siddhanta_sanscrito
Autore: Maya
Data:
Linguaggio: Sanscrito
Translitterazione: http://www.culturavedica.org
Correzione: http://www.culturavedica.org
Data creazione: 2 aprile 2019
Ultima revisione: 7 aprile 2020
Accesso: http://www.culturavedica.org/
Mail: info@culturavedica.org
Font: Siddhanta – Calibri (IAST)
Testo editabile disponibile: info@culturavedica.org

© Quest'opera è stata digitalizzata e messa a disposizione da "CulturaVedica", può essere usata per la ricerca e lo studio personale. Non può essere usata (senza permesso) per scopo promozionale o commerciale.

Aiutate a mantenere il rispetto e lo spirito del sito.

Sommario

SEZIONE 1 3
OF THE MEAN MOTIONS OF THE PLANETS 3
SEZIONE 2 7
OF THE TRUE PLACES OF THE PLANETS 7
SEZIONE 3 11
OF DIRECTION, PLACE, AND TIME 11
SEZIONE 4 14
OF ECLIPSES, AND ESPECIALLY OF LUNAR ECLIPSES 14
SEZIONE 5 16
OF PARALLAX IN A SOLAR ECLIPSE 16
SEZIONE 6 17
OF THE PROJECTION OF ECLIPSES 17
SEZIONE 7 19
OF PLANETARY CONJUNCTIONS 19
SEZIONE 8 21
OF THE ASTERISMS 21
SEZIONE 9 23
OF HELIACAL RISINGS AND SETTINGS 23
SEZIONE 10 24
ON THE MOON'S RISING AND SETTING, AND OF THE ELEVATION OF HER CUSPS 24
SEZIONE 11 25
OF CERTAIN MALIGNANT ASPECTS OF THE SUN AND MOON 25
SEZIONE 12 27
COSMOGONY, GEOGRAPHY, DIMENSIONS OF THE CREATION 27
SEZIONE 13 32
OF THE ARMILLARY SPHERE, AND OTHER INSTRUMENTS 32
SEZIONE 14 34
ON THE DIFFERENT MODES OF RECKONING TIME 34

SEZIONE 1
OF THE MEAN MOTIONS OF THE PLANETS

अचिन्त्याव्यक्तरूपाय निर्गुणाय गुणात्मने |	acintyāvyaktarūpāya nirguṇāya guṇātmane |
समस्तजगदाधार मूर्तये ब्रह्मदो नमः ||१||	samastajagadādhāra mūrtaye brahmado namaḥ ||1||
अल्पावशिष्टे तु कृते मयो नाम महासुरः |	alpāvaśiṣṭe tu kṛte mayo nāma mahāsuraḥ |
रहस्यं परमं षुयय जिज्ञासुर्ज्ञानमुत्तमम् ||२||	rahasyaṃ paramaṃ ṣuyaya jijñāsurjñānamuttamam ||2||
वेदाङ्गमय्यमरिवलं ज्योतिषां गतिकारणम् |	vedāṅgamayyamarivalaṃ jyotiṣāṃ gatikāraṇam |
आराधयन् विवस्वन्तं तपस्तेपे सुदुश्चरम् ||३||	ārādhayan vivasvantaṃ tapastepe suduścaram ||3||
तोषितस्तपसा तेन प्रीतस्तस्मै वरार्थिने |	toṣitastapasā tena prītastasmai varārthine |
ग्रहाणां चरितं प्रादान्मयाय सविता स्वयम् ||४||	grahāṇāṃ caritaṃ prādānmayāya savitā svayam ||4||
विदितस्ते मया भावस्तोषितस्तपसा ह्यहम् |	viditaste mayā bhāvastoṣitastapasā hyaham |
दद्यां कालाश्रयं शानं ग्रहाणां चरितं महत ||५||	dadyāṃ kālāśrayaṃ śānaṃ grahāṇāṃ caritaṃ mahata ||5||
न मे तेजः सहः कश्चिदारतयातु नास्ति मे क्षणः |	na me tejaḥ sahaḥ kaścidāratayātu nāsti me kṣaṇaḥ
मदंशः पुरुषोऽयं ते निश्शेषं कथयिष्यति ||६||	madaṃśaḥ puruṣo yaṃ te niśśeṣaṃ kathayiṣyati ||6||
इत्युकवाऽन्तर्दधे देवः समादिश्याशमान्मनः |	ityukavā ntardadhe devaḥ samādiśyāśamānmanaḥ |
स पुमान् मयमाहेदं प्रणत प्राञ्जलिस्थितम् ||७||	sa pumān mayamāhedaṃ praṇata prāñjalisthitam ||7||
शृसुष्वैकमनाः पूर्वं यदुक्तं ज्ञानमुत्तमम् |	śṛsuṣvaikamanāḥ pūrvaṃ yaduktaṃ jñānamuttamam |
युगे युगे महर्षीणां स्वयमेव विवस्वता ||८||	yuge yuge maharṣīṇāṃ svayameva vivasvatā ||8||
शास्त्रमाद्यं तदेवेदं यत्पूर्वं प्राह भास्करः |	śāstramādyaṃ tadevedaṃ yatpūrvaṃ prāha bhāskaraḥ |
युगानां वरिवर्तेन कालङ्नेदोऽत्र केवलः ||९||	yugānāṃ varivartena kālaṅmedo tra kevalaḥ ||9||
लोकानामनाकृत् कालः कालोऽन्यः कलनाक्ष्णकः |	lokānāmanākṛt kālaḥ kālo nyaḥ kalanākṣṇakaḥ |
स द्विधा स्थूलसूक्ष्मत्वान्मूर्तश्चामूर्त उच्यते ||१०||	sa dvidhā sthūlasūkṣmatvānmūrtaścāmūrta ucyate ||10||
प्राणादिः कथितो मूर्तस्त्रुट्याद्योऽमूर्तसंशकः |	prāṇādiḥ kathito mūrtastruṭyādyo mūrtasaṃśakaḥ |
षड्भिः प्राणैर्विनाडी स्यात् तत्पष्ठ्या नाडिका स्मृता ||११||	ṣaḍbhiḥ prāṇairvināḍī syāt tatpaṣṭyā nāḍikā smṛtā ||11||
नाडीषष्ठ्या तु नाक्षत्रमहोरात्रं प्रकीर्तितम् |	nāḍīṣaṣṭyā tu nākṣatramahorātraṃ prakīrtitam |
तत्रिंशता भवेन्मासः सावनोऽर्कोदयैस्तथा ||१२||	tattriṃśatā bhavenmāsaḥ sāvano rkodayaistathā ||12||
ऐन्दवस्तिथिभिस्तद्वत् संक्रान्त्या सौर उच्यते |	aindavastithibhistadvat saṃkrāntyā saura ucyate |
मासैर्द्वादशभिर्वर्षं दितये तदह उच्यते ||१३||	māsairdvādaśabhirvarṣaṃ ditaye tadaha ucyate ||13||
सुरासुराणामन्योन्यमहोरात्रं विपर्ययात् |	surāsurāṇāmanyonyamahorātraṃ viparyayāt |
तत् षष्टिः षड्गुणा दितये वर्षमासुरमेव च ||१४||	tat ṣaṣṭiḥ ṣaḍguṇā ditaye varṣamāsurameva ca ||14||
तद्वादशसहस्राणि चतुर्युगमुदाहृतम् |	taddvādaśasahasrāṇi caturyugamudāhṛtam |
सूर्याब्दसङ्ख्या द्वित्रिसागरैरयुताहतैः ||१५||	sūryābdasaṅkhyayā dvitrisāgarairayutāhataiḥ ||15||
द्ध्ध्यास्वञ्जाशसहितं विज्ञेयं तञ्चतुर्युगम् |	ddhvadhyāsvañjāśasahitaṃ vijñeyaṃ tañcaturyugam |
कृतादीनां तयवस्थेयं धर्मपादतयवस्थया ||१६||	kṛtādīnāṃ tayavastheyaṃ dharmapādatayavasthayā ||16||
युगस्य दशमो भावाश्चतुस्त्रिद्व्येकसहणः |	yugasya daśamo bhāvāścatustridvyekasahaṇaḥ |
क्रमात् कृतयुगादीनां षष्ठांशः सन्ध्ययोः स्वकः ||१७||	kramāt kṛtayugādīnāṃ ṣaṣṭhāṃśaḥ sandhyayoḥ svakaḥ ||17||
युगानां सप्ततिः सैका मन्वन्तरमिहोच्यते |	yugānāṃ saptatiḥ saikā manvantaramihocyate |
कृताब्दसङ्ख्या तस्यान्ते सन्धि प्रोक्तो जलप्लवः ||१८||	kṛtābdasaṅkhyā tasyānte sandhi prokto jalaplavaḥ ||18||
सस्य-धयस्ते मनवः कल्पे ज्ञेयाश्चतुर्दश |	sasya-dhayaste manavaḥ kalpe jñeyāścaturdaśa |
कृतप्रमाणः कल्पादौ सन्धि पञ्चदशः स्मृतः || १९ ||	kṛtapramāṇaḥ kalpādau sandhi pañcadaśaḥ smṛtaḥ || 19 ||
इत्थं युगसहस्रे भूतसंहारकारकः |	itthaṃ yugasahasre bhūtasaṃhārakārakaḥ |
कल्पो ब्राह्ममहः प्रोक्तं शर्वरी तस्य तावती ||२०||	kalpo brāhmamahaḥ proktaṃ śarvarī tasya tāvatī ||20||
परमायुः शतं तच्च तयाऽहोरात्रसङ्ख्या |	paramāyuḥ śataṃ tacca tayā horātrasaṅkhyayā |

आयुषोऽर्धमितं तच्च शेषकल्पोऽयमादिमः ॥२१॥	āyuṣo rdhamitaṃ tacca śeṣakalpo yamādimaḥ ||21||
कल्पादस्माञ्च मनवः षड् व्यतीताः सन्त्वधयः |	kalpādasmāñca manavaḥ ṣaḍ vyatītāḥ santvadhayaḥ |
वैवस्वतस्य च मनोर्युगानां त्रिघनो गतः ॥२२॥	vaivasvatasya ca manoryugānāṃ trighano gataḥ ||22||
अष्टाविंशाद्युगादस्माद्यातमेतत् कृतं युगम् |	aṣṭāviṃśādyugādasmādyātametat kṛtaṃ yugam |
अतः कालं प्रसङ्कथाय सङ्ख्यामेकत्र पिण्डयेत् ॥२३॥	ataḥ kālaṃ prasaṅkathāya saṅkhyāmekatra piṇḍayet ||23||
ग्रहर्क्षदेवदैत्यादि रुजतोऽस्य चराचरम् |	graharkṣadevadaityādi rujato sya carācaram |
कृताद्रिवेदा दितयाब्दाः शतघ्ना वेधसो गताः ॥ २४ ॥	kṛtādrivedā ditayābdāḥ śataghnā vedhaso gatāḥ ||24||
पश्चाद् वज्ञन्तोऽतिजवान्नक्षत्रैः सततं ग्रहाः |	paścād vajjanto tijavānnakṣatraiḥ satataṃ grahāḥ |
जीयमानास्तु लम्बन्ते तुल्यमेव स्वमार्गगाः ॥२५॥	jīyamānāstu lambante tulyameva svamārgagāḥ ||25||
प्राचातित्वमतस्तेषां भगणैः प्रत्यहं गतिः |	prācātitvamatasteṣāṃ bhagaṇaiḥ pratyahaṃ gatiḥ |
परिणाहवशाद् भिन्ना तद्वशाद् भानि भुञ्जते ॥ २६ ॥	pariṇāhavaśād bhinnā tadvaśād bhāni bhuñjate || 26 ||
शीद्यगस्तान्यथाऽल्पेन कालेन महताऽल्पगः |	śīdyagastānyathā ipena kālena mahatā ipagaḥ |
तेषां तु परिवर्तेन पौष्यगान्ते भगणः स्मृतः ॥२७॥	teṣāṃ tu parivartena pauṣyagānte bhagaṇaḥ smṛtaḥ ||27||
विकलानां कला षष्ठ्या तत्पष्ठ्या भावा उच्यते |	vikalānāṃ kalā ṣaṣṭhyā tatpaṣṭyā bhāvā ucyate |
तत्त्रिंशता भवेद्राशिर्थगणो द्वादशैव ते ॥२८॥	tattriṃśatā bhavedrāśirthagaṇo dvādaśaiva te ||28||
युगे सूर्यज्ञशुक्राणां खचतुष्करदार्णवाः |	yuge sūryajñaśukrāṇāṃ khacatuṣkaradārṇavāḥ |
कुजार्किंगुरुशीघ्राणां भगणाः पूर्वयायिनाम् ॥२९॥	kujārkiṃguruśīghrāṇāṃ bhagaṇāḥ pūrvayāyinām ||29||
इन्दो रसाग्रित्रित्रीषु सप्तभूधरमार्याणाः |	indo rasāgritritrīṣu saptabhūdharamāryāṇāḥ |
दस्रत्र्यष्टरसाङ्काक्षिलोचनानि कुजस्य तु ॥३०॥	dasratryaṣṭarasāṅkākṣilocanāni kujasya tu ||30||
बुधशीघ्रस्य शून्यर्तुखादित्र्यङ्कनगेन्दवः |	budhaśīghrasya śūnyartukhāditryaṅkanagendavaḥ |
बृहस्पतेः रवदस्राक्षि वेदषड्वह्नयस्तथा ॥३१॥	bṛhaspateḥ ravadasrākṣi vedaṣaḍvahnayastathā ||31||
सितशच्चिच्च षद्वप्तत्रियमाश्विरवभूधराः |	sitaśaccicca ṣaṭsaptatriyamāśviravabhūdharāḥ |
शनेर्भुजङ्गषद्वञ्चरसवेदनिशाकराः ॥३२॥	śanerbhujaṅgaṣaṭpañcarasavedaniśākarāḥ ||32||
चन्द्रोञ्चख्याग्निशून्याश्विवसुसर्पार्णवा युगे |	candroñcakhyāgniśūnyāśvivasusarpārṇavā yuge |
वामं पातस्य वस्वप्रियमाश्विशिरिवदस्रकाः ॥३३॥	vāmaṃ pātasya vasvapriyamāśviśirivadasrakāḥ ||33||
भानामष्टाक्षिवस्वद्रित्रिद्विद्व्यष्टशरेन्दवः |	bhānāmaṣṭākṣivasvadritridvidvyaṣṭaśarendavaḥ |
भोदया भगणैः स्वैः स्वैरूनाः स्वस्वोदया युगे ॥३४॥	bhodayā bhagaṇaiḥ svaiḥ svairūnāḥ svasvodayā yuge ||34||
भवन्ति शशिनो मासाः सूर्येन्दुभगणान्तरम् |	bhavanti śaśino māsāḥ sūryendubhagaṇāntaram |
रविमासोनितास्ते तु शेषाः ख्युरधिमासकाः ॥३५॥	ravimāsonitāste tu śeṣāḥ khyuradhimāsakāḥ ||35||
सावनाहानि चान्द्रेभ्यो द्युभ्यः प्रोक्यथ तिथिक्षया |	sāvanāhāni cāndrebhyo dyubhyaḥ prokyatha tithikṣayā |
उदयादुदयं भानोर्भूमिसावनवासरः ॥३६॥	udayādudayaṃ bhānorbhūmisāvanavāsaraḥ ||36||
वसुद्व्यष्टाद्रिरूपाङ्कसप्ताद्रितिथयो युगे |	vasudvyaṣṭādrirūpāṅkasaptādritithayo yuge |
चान्द्राः रवाष्टखखतयोमखाग्निखर्तनिशाकराः ॥३७॥	cāndrāḥ ravāṣṭakhakhatayomakhāgnikhartaniśākarāḥ ||37||
षड्वह्नित्रिहुताशाङ्कतिथयश्चाधिमासकाः |	ṣaḍvahnitrihutāśāṅkatithayaścādhimāsakāḥ |
तिथिक्षया यमार्थाश्विद्व्यष्टतयोमशराश्विनः ॥३८॥	tithikṣayā yamārthāśvidvyaṣṭatayomaśarāśvinaḥ ||38||
खचतुष्कसमुद्राष्ट कुपञ्च रविमासकाः |	khacatuṣkasamudrāṣṭa kupañca ravimāsakāḥ |
भवन्ति भोदया भानुभचारैगरूनिताः क्यहाः ॥३९॥	bhavanti bhodayā bhānubhacāraigarūnitāḥ kyahāḥ ||39||
अधिमासोनरात्र्यर्क्षचान्द्रसावनवासराः |	adhimāsonarātryarkṣacāndrasāvanavāsarāḥ |
एते सहस्रगुणिता कल्पे ख्युर्श्रचारगादयः ॥४०॥	ete sahasraguṇitā kalpe khyurśracāragādayaḥ ||40||
प्रावरति सूर्यमन्दस्य कल्पे सप्ताष्टवह्नयः |	prāvarati sūryamandasya kalpe saptāṣṭavahnayaḥ |
कौजस्य वेदरवयमा बौधख्याष्टर्तुवह्नयः ॥४१॥	kaujasya vedaravayamā baudhakhyāṣṭartuvahnayaḥ ||41||
रवख धारिग जैवस्य शौक्रस्यार्थयादोषवः |	ravakhap-dhāriga jaivasya śaukrasyārthayādoṣavaḥ |
गोऽग्नयः शनिमन्दस्य पातानामथ वामतः ॥४२॥	go gnayaḥ śanimandasya pātānāmatha vāmataḥ ||42||
मनुदस्रास्तु कौजस्य बौधख्याष्टाष्टसागराः |	manudasrāstu kaujasya baudhakhyāṣṭāṣṭasāgarāḥ |
कृताद्रिचन्द्रा जैवस्य त्रिरवाङ्काश्च भृगोस्तथा ॥४३॥	kṛtādricandrā jaivasya triravāṅkāśca bhṛgostathā ||43||

http://www.culturavedica.org/

शनिपातस्य भगणाः कल्पे यमरसर्तवः ।	śanipātasya bhagaṇāḥ kalpe yamarasartavaḥ |
भगणाः पूर्वमेवात्र प्रोक्ताश्चन्द्रोञ्चपातयोः ॥४४॥	bhagaṇāḥ pūrvamevātra proktāścandroñcapātayoḥ ||44||
षरामनूना तु सम्पीड्य कालं तत्सन्धिभिः ।	ṣarāmanūnā tu sampīḍya kālaṃ tatsandhibhiḥ |
सह कल्पादिसन्धिना सार्धं वैवस्वतमनोस्तथा ॥ ४५ ॥	saha kalpādisandhinā sārdhaṃ vaivasvatamanostathā ||45||
युगानां त्रिघनं यातं तथा कृतयुगं त्विदम् ।	yugānāṃ trighanaṃ yātaṃ tathā kṛtayugaṃ tvidam |
प्रोक्यथ सृष्टस्ततः कालं पूर्वोक्तं दितयसङ्ख्या ॥४६॥	prokyatha sṛṣṭastataḥ kālaṃ pūrvoktaṃ ditayasaṅkhyayā ||46||
सूर्याब्दसङ्ख्या ज्ञेयाः कृतच्चान्ते गता अमी ।	sūryābdasaṅkhyayā jñeyāḥ kṛtaccānte gatā amī |
रवचतुष्कयमाद्यविशर धनिशाकराः ॥४७॥	ravacatuṣkayamādryaviśara dhaniśākarāḥ ||47||
अत ऊर्ध्वममी युक्ता गतकालाब्दसङ्ख्या ।	ata ūrdhvamamī yuktā gatakālābdasaṅkhyayā |
मासीकृता युता मासैर्मधुशुस्त्वादिभिर्गतैः ॥४८॥	māsīkṛtā yutā māsairmadhuśustvādibhirgataiḥ ||48||
पृथक्त्यास्तेऽधिमासध्राः सूर्यमासविभाजिताः ।	pṛthaktyāste dhimāsadhrāḥ sūryamāsavibhājitāḥ |
लब्धाधिमासकैर्युक्ता दिनीकृत्य दिनान्विताः ॥४९॥	labdhādhimāsakairyuktā dinīkṛtya dinānvitāḥ ||49||
द्विष्ठास्तिथिक्षयाभ्यस्ताश्चान्द्रवासरभाजिताः ।	dviṣṭhāstithikṣayābhyastāścāndravāsarabhājitāḥ |
लब्धनिरात्रितेहिता लङ्कायामार्धरात्रिकः ॥५०॥	labdhanirātritehitā laṅkāyāmārdharātrikaḥ ||50||
सावनो द्युगणः सूर्यादिनमासाब्दपास्ततः ।	sāvano dyugaṇaḥ sūryāddinamāsābdapāstataḥ |
सप्तभिः क्षयितः शेषः सूर्याद्यो वासरेश्वरः ध ॥५१॥	saptabhiḥ kṣayitaḥ śeṣaḥ sūryādyo vāsareśvaraḥ dha ||51||
मासाब्ददिनसङ्कयाऽऽप्तं द्वित्रिघ्नं रूल्पसंयुतम् ।	māsābdadinasaṅkayā ptaṃ dvitrighnaṃ rūlpasaṃyutam |
सप्तोद्धतावशेषौ तु विज्ञेयौ मासवर्षपौ ॥५२॥	saptoddhatāvaśeṣau tu vijñeyau māsavarṣapau ||52||
यथा स्वभगणाप्रयस्तो दिनराशिः कुवासरैः ।	yathā svabhagaṇāprayasto dinarāśiḥ kuvāsaraiḥ |
विभाजितो मध्यगत्या भगणादिर्यहो भवेत ॥५३॥	vibhājito madhyagatyā bhagaṇādiryaho bhaveta ||53||
एवं स्वशीद्यमन्दोञ्चा ये प्रोक्ताः पूर्वयायिनः ।	evaṃ svaśīdyamandoñcā ye proktāḥ pūrvayāyinaḥ |
विलोमयातयः पातास्तद्वञ्चक्राद विशोधिताः ॥५४॥	vilomayātayaḥ pātāstadvañcakrāda viśodhitāḥ ||54||
द्वादशघ्ना गुरोर्याता भगणा वर्तमानकैः ।	dvādaśaghnā guroryātā bhagaṇā vartamānakaiḥ |
राशिभिः सहिताः शुद्धाः षष्ट्या ख्युर्विजयादयः ॥५५॥	rāśibhiḥ sahitāḥ śuddhāḥ ṣaṣṭyā khyurvijayādayaḥ ||55||
विस्तरेणैतदुदितं संक्षेपाद् व्यावहारिकम् ।	vistareṇaitaduditaṃ saṃkṣepād vyāvahārikam |
मध्यमानयनं कार्यं ग्रहाणामिष्टतो युगात् ॥५६॥	madhyamānayanaṃ kāryaṃ grahāṇāmiṣṭato yugāt ||56||
अस्मिन् कृतयुगख्यानो सर्वे मध्यगता वाहाः ।	asmin kṛtayugakhyāno sarve madhyagatā vāhāḥ |
विना तु पातमन्दोञ्चान् मेषादौ तुल्यतामिताः ॥५७॥	vinā tu pātamandoñcān meṣādau tulyatāmitāḥ ||57||
मकरादौ शशाङ्कोञ्च तत्पातस्तु तुलादिगः ।	makarādau śaśāṅkoñca tatpātastu tulādigaḥ |
निरंशत्वं गताश्चान्ये नोक्तास्ते मन्दचारिणः ॥५८॥	niraṃśatvaṃ gatāścānye noktāste mandacāriṇaḥ ||58||
योजनानि शतान्यष्टौ भूकर्णो द्विगुणानि तु ।	yojanāni śatānyaṣṭau bhūkarṇo dviguṇāni tu |
तद्वर्गतो दशगुणात् पदं भूपरिधिर्भवेत् ॥५९॥	tadvargato daśaguṇāt padaṃ bhūparidhirbhavet ||59||
लम्बज्याघ्नस्त्रिजीवाप्तः स्फुटो भूपरिधिः स्वकः ।	lambajyāghnastrijīvāptaḥ sphuṭo bhūparidhiḥ svakaḥ |
तेन देशान्तराभ्यस्ता ग्रहभुक्तिर्विभाजिता ॥६०॥	tena deśāntarābhyastā grahabhuktirvibhājitā ||60||
कलादि तत्फलं प्राच्यां ग्रहेभ्यः परिशोधयेत् ।	kalādi tatphalaṃ prācyāṃ grahebhyaḥ pariśodhayet |
रेरवाप्रतीचीसंस्थाने प्रक्षिपेत् स्युः स्वदेशजाः ॥६१॥	reravāpratīcīsaṃsthāne prakṣipet syuḥ svadeśajāḥ ||61||
राक्षसालयदेवौकः शैलयोर्मध्यसूत्रगाः ।	rākṣasālayadevaukaḥ śailayormadhyasūtragāḥ |
रोहीतकमवन्ती च यथा सन्निहितं सरः ॥६२॥	rohītakamavantī ca yathā sannihitaṃ saraḥ ||62||
अतीत्योन्मीलनादिन्दोर्तृक्सिद्धिर्गरितागतात् ।	atītyonmīlanādindortṛksiddhirgaritāgatāt |
यदा भवेत् तदा प्राच्यां स्वस्थानं मध्यतो भवेत् ॥६३॥	yadā bhavet tadā prācyāṃ svasthānaṃ madhyato bhavet ||63||
अप्राप्य च भवेत् पश्चादेवं वापि निमीलनात् ।	aprāpya ca bhavet paścādevaṃ vāpi nimīlanāt |
तयोरन्तरनाडीभिर्हन्याद् भूपरिधिं स्फुटम् ॥६४॥	tayorantaranāḍībhirhanyād bhūparidhiṃ sphuṭam ||64||
षष्ट्या विभज्य लब्धैस्तु योजनैः प्रागथापरैः ।	ṣaṣṭyā vibhajya labdhaistu yojanaiḥ prāgathāparaiḥ |
स्वदेश परिधौ ज्ञेयः कुर्याद्देशान्तरं हि तैः ॥६५॥	svadeśa paridhau jñeyaḥ kuryāddeśāntaraṃ hi taiḥ ||65||
वारप्रवृत्तिः प्रावदेशे क्षपार्धेऽभ्यधिके भवेत् ।	vārapravṛttiḥ prāvadeśe kṣapārdhe bhyadhike bhavet |

http://www.culturavedica.org/

तद्देशानारनाडीभिः पश्चादूने विनिर्दिशेत् ॥६६॥	taddeśānāranāḍībhiḥ paścādūne vinirdiśet ||66||
इष्टनाडीगुणा भुक्तिः षष्ट्या भक्ता कलादिकम् ।	iṣṭanāḍīguṇā bhuktiḥ ṣaṣṭyā bhaktā kalādikam	
गते शोध्यं युतं गम्ये कृत्वा तात्कालिको भवेत् ॥६७॥	gate śodhyaṃ yutaṃ gamye kṛtvā tātkāliko bhavet ||67||
भचक्रलिप्ताशीत्यंशं परमं दक्षिणोत्तरम् ।	bhacakraliptāśītyaṃśaṃ paramaṃ dakṣiṇottaram	
विक्षिप्यते स्वपातेन स्वक्रान्त्यन्तादनुष्यगगुः ॥६८॥	vikṣipyate svapātena svakrāntyantādanuṣyagaguḥ ||68||
तत्रवांशं द्विगुणितं जीवस्त्रिगुणितं कुजः ।	tatravāṃśaṃ dviguṇitaṃ jīvastriguṇitaṃ kujaḥ	
बुधशुक्रार्कजाः पातैर्विक्षिप्यनो चतुर्गुणम् ॥६९॥	budhaśukrārkajāḥ pātairvikṣipyano caturguṇam ||69||
एवं त्रिघनरन्धार्करसार्कार्का दशाहताः ।	evaṃ trighanarandhārkarasārkārkā daśāhatāḥ	
चन्द्रादीनां क्रमादुक्ता मध्यविक्षेपलिप्तिकाः ॥७०॥	candrādīnāṃ kramāduktā madhyavikṣepaliptikāḥ ||70||

SEZIONE 2
OF THE TRUE PLACES OF THE PLANETS

अथ स्थष्टाधिकारः ||२||
अदृश्यरूपाः कालस्य मूर्त्तयो भगणाश्रिताः |
शीद्यमन्दोञ्चपातारतया ग्रहाणां गतिहेतवः ||१||
तद्वातरश्मिभिर्बद्धास्तैः सतयेतरपाणिभिः |
प्राक् षश्चादपकृष्यनो यथासन्नं स्वदिङ्गुरवम् ||२||
प्रवहारतयो मरुत् तांस्तु स्वोञ्चाभिमुखमीरयेत् |
पूर्वापरापकृष्टास्ते गतिं यान्ति पृथग्विधाम् ||३||
ग्रहात् प्रायत्रगराधिस्थः प्राङ्गुरव कर्षति ग्रहम् |
उञ्चसंज्ञोऽपरार्धस्थस्तद्वत्पश्चान्मुखं ग्रहम् ||४||
स्वोञ्चापकृष्टा भगणैः प्राङ्गुखं यान्ति यद् ग्रहाः |
तत् तेषु धनमित्युक्तं फलं पश्चान्मुरवेच्छुणम् ||५||
दक्षिणोत्तरतोऽप्येवं पातो राहुः स्वरंहसा |
विक्षिपत्येष विक्षेपं चन्द्रादीनामपक्रमात् ||६||
उत्तराभिमुखं पातो विक्षिपत्यपरार्धगः |
ग्रहं प्राथवाराधिस्थो याम्यायामपकर्षति ||७||
बुधभार्यावयोः शीघ्रात् तद्वत् पातो यदा स्थित |
तच्छीद्याकर्षणात् तौ तु विक्षिप्येते यथोक्तवत् ||८||
महत्त्वान्मयडलख्यार्कः स्वल्पमेवापकृष्यते |
मयडलाल्पतया चन्द्रस्ततो बह्वपकृष्यते ||९||
भौमादयोऽल्पमूर्त्तित्वाच्छीद्यमन्दोञ्चसंज्ञकैः |
दैवतैरपकृष्यन्ते सुदूरमतिवेगिताः ||१०||
अतो धनदा सुमहत् तेषां गतिवशाद्धवेत् |
आकृष्यमाणास्तैरेव व्योम्नि यान्त्यनिलाहताः ||११||
वक्राऽतिवक्रा विकला मन्दा मन्दतरा समा तथा |
शीघ्रतरा शीघ्रा वाहाणामष्टधा गतिः ||१२||
तत्रातिशीघ्रा शीच्चारतया मन्दा मन्दतरासमा |
मृज्ञाति पञ्चधा ज्ञेया या वक्रा सातिवक्रगा ||१३||
तत्तद्गतिवशान्नित्यं यथा दृक् तुल्यतां वाहाः |
प्रयान्ति तत् प्रवक्ष्यामि स्फुटीकरणमादरात् ||१४||
राशिलिप्ताष्टमो भावाः प्रथमं ज्यार्धमुच्यते |
तत्तद्विभक्तत्त्यधोनमिश्रितं तद् द्वितीयकम् ||१५||
आद्येनैव क्रमात् पिण्डान् भक्त्या लब्धोनसंयुताः |
रवयडकाः ख्युश्चतुर्विंशत्त्यार्धपिण्डाः क्रमादमी ||१६||
तत्त्वाश्विनोऽङ्कख्धिकृता रूपभूमिधरर्तवः |
रवाङ्काष्टौ षञ्चशून्येशा बाणरूपगुणेन्दवः ||१७||
शून्यलोचनपञ्चैकाश्छिद्ररूपमुनीन्दवः |
वियञ्चन्द्रातिधृतयो गुणरन्धाम्बराश्विनः ||१८||
मुनिषड्यमनेत्राणि चन्द्रामिकृतदस्त्रका |
षञ्चाष्टविषयाक्षीणि कुञ्जराश्विनगाश्विनः||१९||
ख्घ्रञ्चनांष्टवत्र्यमा वस्त्रद्बचङ्कन्यमास्त्र था |
क्ताष्टङ्मुन्यठ्यल्या नगनांक्लिशिव्ह्नय ||२०||
षट्पञ्चलोचनगुणाश्चन्द्रनेत्राग्निवह्नयः |

atha sthaṣṭādhikāraḥ ||2||
adṛśyarūpāḥ kālasya mūrttayo bhagaṇāśritāḥ |
śīdyamandoñcapātāratayā grahāṇāṃ gatihetavaḥ ||1||
tadvātaraśmibhirbaddhāstaiḥ satayetarapāṇibhiḥ |
prāk ṣaścādapakṛṣyano yathāsannaṃ svadiṅguravam ||2||
pravahāratayo marut tāṃstu svoñcābhimukhamīrayet |
pūrvāparāpakṛṣṭāste gatiṃ yānti pṛthagvidhām ||3||
grahāt prāyatragarādhisthaḥ prāṅgurava karṣati graham |
uñcasaṃjño parārdhasthastadvatpaścānmukhaṃ graham ||4||
svoñcāpakṛṣṭā bhagaṇaiḥ prāṅgukhaṃ yānti yad grahāḥ |
tat teṣu dhanamityuktaṃ phalaṃ paścānmuravecchuṇam ||5||
dakṣiṇottarato pyevaṃ pāto rāhuḥ svaraṃhasā |
vikṣipatyeṣa vikṣepaṃ candrādīnāmapakramāt ||6||
uttarābhimukhaṃ pāto vikṣipatyaparārdhagaḥ |
grahaṃ prāthavārādhistho yāmyāyāmapakarṣati ||7||
budhabhāryāvayoḥ śīghrāt tadvat pāto yadā sthita |
tacchīdyākarṣaṇāt tau tu vikṣipyete yathoktavat ||8||
mahattvānmayaḍalakhyārkaḥ svalpamevāpakṛṣyate |
mayaḍalālpatayā candrastato bahrapakṛṣyate ||9||
bhaumādayo lpamūrttitvācchīdyamandoñcasaṃjñakaiḥ |
daivatairapakṛṣyante sudūramativegitāḥ ||10||
ato dhanadā sumahat teṣāṃ gativaśāddhavet |
ākṛṣyamāṇāstaireva vyomni yāntyanilāhatāḥ ||11||
vakrā tivakrā vikalā mandā mandatarā samā tathā |
śīghratarā śīghrā vāhāṇāmaṣṭadhā gatiḥ ||12||
tatrātiśīghrā śīccāratayā mandā mandatarāsamā |
mṛjjāti pañcadhā jñeyā yā vakrā sātivakragā ||13||
tattadgativaśānnityaṃ yathā dṛk tulyatāṃ vāhāḥ |
prayānti tat pravakṣyāmi sphuṭīkaraṇamādarāt ||14||
rāśiliptāṣṭamo bhāvāḥ prathamaṃ jyārdhamucyate |
tattadvibhaktaktyadhonamiśritaṃ tad dvitīyakam ||15||
ādyenaiva kramāt piṇḍān bhaktyā labdhonasaṃyutāḥ |
ravayaḍakāḥ khyuścaturviṃśaktyārdhapiṇḍāḥ kramādamī ||16||
tattvāśvino ṅkakhdhikṛtā rūpabhūmidharartavaḥ |
ravāṅkāṣṭau ṣañcaśūnyeśā bāṇarūpaguṇendavaḥ ||17||
śūnyalocanapañcaikāśchidrarūpamunīndavaḥ |
viyañcandrātidhṛtayo guṇarandhāmbarāśvinaḥ ||18||
muniṣaḍyamanetrāṇi candrāmikṛtadasrakā |
ṣañcāṣṭaviṣayākṣīṇi kuñjarāśvinagāśvinaḥ ||19||
khghrañcanāṃṣṭavatryamā vastradbaccaṅkanyamāstra thā |
ktāṣṭaṅmunyaṭhyalyā naganāṃkliśivhnaya ||20||
ṣaṭpañcalocanaguṇāścandranetrāgrivahnayaḥ |

http://www.culturavedica.org/

यमाद्रिवह्निज्वलना रञ्जशून्यार्णवाग्नयः ॥२१॥	yamādrivahnijvalanā rañjaśūnyārṇavāgnayaḥ ||21||
रूपाग्निसागरगुणा वस्वग्निकृतवह्नयः ।	rūpāgnisāgaraguṇā vasvagnikṛtavahnayaḥ |
प्रोल्क्योत्कमेण तयासार्धादुत्क्रमज्यार्धपिण्डकाः ॥२२॥	prolkyotkameṇa tayāsārdhādutkramajyārdhapiṇḍakāḥ ||22||
मुनयो रन्ध्रयमला रसषट्का मुनीश्वराः ।	munayo randhayamalā rasaṣaṭkā munīśvarāḥ |
इष्टका रूपषड्दस्राः सागरार्थहुताशनाः ॥२३॥	iṣṭakā rūpaṣaḍdasrāḥ sāgarārthahutāśanāḥ ||23||
रवर्तुवेदा नवाद्रयथी दिङ्नागास्त्र्यर्थकुञ्जराः ।	ravartuvedā navādrayathī diṅnāgāstryarthakuñjarāḥ |
नगाम्बरवियश्चन्द्रा रूपभूधरशङ्कराः ॥२४॥	nagāmbaraviyañcandrā rūpabhūdharaśaṅkarāḥ ||24||
शरार्णवहुताशैका भुजङ्गनक्षिशरेन्दवः ।	śarārṇavahutāśaikā bhujaṅganakṣiśarendavaḥ |
नवरूपमहीधैका गजैकाङ्कनिशाकराः ॥२५॥	navarūpamahīdhaikā gajaikāṅkaniśākarāḥ ||25||
गुणाश्विरूपनेत्राणि पावकाग्निगुणाश्विनः ।	guṇāśvirūpanetrāṇi pāvakāgniguṇāśvinaḥ |
वस्वर्णवार्थयमलास्तुरङ्गर्तुनगाश्विनः ॥२६॥	vasvarṇavārthayamalāsturaṅgartunagāśvinaḥ ||26||
नवाष्टनवनेत्राणि पावकैकयमाग्रयः ।	navāṣṭanavanetrāṇi pāvakaikayamāgrayaḥ |
गजाग्निसागरगुणा उत्कमज्यार्धपिण्डकाः ॥२७॥	gajāgnisāgaraguṇā utkamajyārdhapiṇḍakāḥ ||27||
परमापक्रमज्या तु सप्तरञ्जगुणेन्दवः ।	paramāpakramajyā tu saptarañjaguṇendavaḥ |
तद्गुणा ज्या त्रिजीवाप्ता तच्चापं क्रान्तिरुच्यते ॥२८॥	tadguṇā jyā trijīvāptā tañcāpaṃ krāntirucyate ||28||
ग्रहं संशोध्य मन्दोच्चात् तथा शीघ्राद् विशोध्य च ।	grahaṃ saṃśodhya mandoccāt tathā śīghrād viśodhya ca |
शेषं केन्द्रे पदं तस्माद् भुजज्या कोटिरेव च ॥२९॥	śeṣaṃ kendre padaṃ tasmād bhujajyā koṭireva ca ||29||
गताद् भुजज्या विषमे गम्यात् कोटिः पदे भवेत् ।	gatād bhujajyā viṣame gamyāt koṭiḥ pade bhavet |
यामे तु गम्याद् बाहुज्या कोटिज्या तु गताद् भवेत् ॥३०॥	yāme tu gamyād bāhujyā koṭijyā tu gatād bhavet ||30||
लिप्तास्तत्त्वयमैर्भक्ता लब्धं ज्यापिण्डकं गतम् ।	liptāstattvayamairbhaktā labdhaṃ jyāpiṇḍakaṃ gatam |
गतगम्यान्तराभ्यस्तं विभजेत् तत्त्वलोचनैः ॥३१॥	gatagamyāntarābhyastaṃ vibhajet tattvalocanaiḥ ||31||
तदवाप्तफलं योज्यं ज्यापिण्डे गतसंज्ञके ।	tadavāptaphalaṃ yojyaṃ jyāpiṇḍe gatasaṃjñake |
स्यात् क्रमज्याविधिरयमुत्कमज्यास्वपि स्मृतः ॥३२॥	syāt kramajyāvidhirayamutkamajyāsvapi smṛtaḥ ||32||
ज्यां प्रच्छिय शेषं तत्त्वाश्विहतं तद्विवरोद्धतम् ।	jyāṃ pracchiya śeṣaṃ tattvāśvihataṃ tadvivaroddhatam |
सङ्ख्यातत्त्वाश्विसवर्गे संयोज्य धनुरुच्यते ॥३३॥	saṅkhyātattvāśvisavarge saṃyojya dhanurucyate ||33||
रवेर्मन्दपरिध्यशा मनवः शीतगो रदाः ।	ravermandaparidhyaśā manavaḥ śītago radāḥ |
युग्मान्ते विषमान्ते च नरवलिप्तोनितास्तयोः ॥३४॥	yugmānte viṣamānte ca naravaliptonitāstayoḥ ||34||
युग्मान्तेऽर्थाद्रयः रवाग्निसुराः सूर्या नवार्णवाः ।	yugmānte rthādrayaḥ ravāgnisurāḥ sūryā navārṇavāḥ |
ओजे द्व्यगा वसुयमा रदा रुद्रा भजगव्यधयः ॥३५॥	oje dvyagā vasuyamā radā rudrā bhajagavyadhayaḥ ||35||
कुजादीनामतः शैद्यथा युग्मान्तेऽर्थाग्निदस्रकाः ।	kujādīnāmataḥ śaidyathā yugmānte rthāgridasrakāḥ |
गुणाग्निचन्द्राः रवनगा द्विरसाक्षीणि गोऽग्नयः ॥३६॥	guṇāgnicandrāḥ ravanagā dvirasākṣīṇi go gnayaḥ ||36||
ओजान्ते द्वित्रियमला द्विविश्वे यमपर्वताः ।	ojānte dvitriyamalā dviviśve yamaparvatāḥ |
रवर्तुदस्रा वियद्वेदाः शन्निकर्मणि कीर्तिताः ॥३७॥	ravartudasrā viyadvedāḥ śannikarmaṇi kīrtitāḥ ||37||
ओजयुग्मान्तरगुणा भुजज्या त्रिज्ययोद्धता ।	ojayugmāntaraguṇā bhujajyā trijyayoddhatā |
युग्महत्ते धनदा ख्यादोज्ञादूनेऽधिके स्फुटम् ॥३८॥	yugmahatte dhanadā khyādojjādūne dhike sphuṭam ||38||
तद्गुशे भुजकोटिज्ये भगणांशविभाजिते ।	tadguśe bhujakoṭijye bhagaṇāṃśavibhājite |
तद्भुजज्याफलधनुर्मान्दं लिप्तादिकं फलम् ॥३९॥	tadbhujajyāphaladhanurmāndaṃ liptādikaṃ phalam ||39||
शैव्य कोटिफलं केन्द्रे मकरादौ धनं स्मृतम् ।	śaivya koṭiphalaṃ kendre makarādau dhanaṃ smṛtam |
संशोध्यं तु त्रिजीवायां कर्क्यादौ कोटिजं फलम् ॥४०॥	saṃśodhyaṃ tu trijīvāyāṃ karkyādau koṭijaṃ phalam ||40||
तद्वाहुफलवर्गैक्यान्मूलं कर्णश्चलाभिधः ।	tadvāhuphalavargaikyānmūlaṃ karṇaścalābhidhaḥ |
त्रिज्याभ्यस्तं भुजफल चलकर्णविभाजितम् ॥४१॥	trijyābhyastaṃ bhujaphala calakarṇavibhājitam | 41||
लब्धच्च चापं लिप्तादिफलं शैघ्र्यमिदं स्मृतम् ।	labdhacca cāṣaṃ liptādiphalaṃ śaighryamidaṃ smṛtam |
एतदाद्ये कुजादीनां चतुर्थे चैव कर्मणि ॥४२॥	etadādye kujādīnāṃ caturthe caiva karmaṇi ||42||
मान्दं कर्मैकमर्केन्द्रोर्च्यौमादीनामथोच्यते ।	māndaṃ karmaikamarkendrorcyaumādīnāmathocyate |
शैघ्र्यं मान्दं पुनमन्दि शैघ्र्यं चत्वार्यनुक्रमात् ॥४३॥	śaighryaṃ māndaṃ ṣunamandi śaighryaṃ catvāryanukramāt ||43||

http://www.culturavedica.org/

मध्ये शीघ्रफलस्यार्धं मान्दमर्धफलं तथा |
मध्ययहे मन्दफलं सकलं शैघ्रचमेव च ||४४||
अजादिकेन्द्रे सर्वेषां शैघ्रघे मान्दे च कर्मेण |
धनं ग्रहाणां लिप्तादि तुलादावृरामेव च ||४५||
अर्कबाहुफलाभ्यस्ता वाहभुक्तिर्विभाजिता |
भचक्रकलिकाभिस्तु लिप्ताः कार्या ग्रहेऽर्कवत् ||४६||
स्वमन्दभुक्तिसंशुद्धा मध्यथुक्तिर्निशापतेः |
दोर्ज्यान्तरादिकं कृत्वा भुक्तावृणधनं भवेत् ||४७||
ग्रहभुक्तेः फलं कार्यं ग्रहवन्मन्दकर्माणि |
दोर्ज्यान्तरगुणा भुक्तिस्तत्त्वनेत्रोद्धता पुनः ||४८||
स्वमन्दपरिधिक्षुणा भगणांशोद्धताः कलाः |
कर्क्यादौ तु धनं तत्र मकरादावृण स्मृतम् ||४९||
मन्दस्फुटीकृतां भुक्तिं प्रोक्यथ शीघ्योञ्चभुक्तितः |
तच्छेषं विवरेणाथ हन्यात त्रिज्यान्त्यकर्णयोः ||५०||
चलकरहितं भुक्तौ कर्णे त्रिज्याऽधिके धनम् |
कणमूनेऽधिके प्रोक्यथ शेषं वक्रगतिर्थवेत् ||५१||
दूरस्थित स्वशीघ्योञ्चाद् वाहः शिथिलरश्मिभिः |
सतयेतराकृष्टतनुर्भवेद् वक्रगतिस्तदा ||५२||
कृतर्तुचन्द्रैर्वेदेन्द्रैः शून्यत्रयेकैर्गुणाष्टिभिः |
शररुद्रैश्चतुर्थेषु केन्द्राशैर्थूसुतादयः ||५३||
भवन्ति वक्रिणस्तैस्तु स्वैः स्वैश्चक्राद्विशोधितैः |
अवशिष्टाशतुल्यैः स्वैः केन्द्रैरुज्यन्ति वक्रताम् ||५४||
महत्वाच्छत्रिपरिधेः सप्तमे भृगुभूसुतौ |
अष्टमे जीवशशिजौ नवमे तु शनैश्चरः ||५५||
कुजार्किगुरुपातानां ग्रहवच्छीघ्रज फलम् |
वामं तृतीयकं मान्दं बुधभार्यावयोः फलम् ||५६||
स्वपातोनाद् ग्रहाजीवा शीघ्रान्द्रृगुजसौम्ययोः |
विक्षेपञ्जन्त्यकर्णाप्ता विक्षेपस्त्रिज्यया विधोः ||५७||
विक्षेपापक्रमैकत्वे क्रान्तिर्विक्षेपसंयुता |
दिग्भेदे वियुता स्पष्टा भास्करस्य यथाऽऽगता ||५८||
ग्रहोदयप्राणहता रवखाष्टैकोद्धता गतिः |
चक्रासवो लब्धयुताः स्वाहोरात्रासवः स्मृताः ||५९||
क्रान्ते क्रमोत्कसज्ये द्वे कृत्वा तत्रोत्कमज्यया |
हीना त्रिज्या दिनतयासदलं तद्दक्षिणोत्तरम् ||६०||
क्रान्तिज्या विषुवव्याघ्नी क्षितिज्या द्वादशोद्धता |
त्रिज्यागुणाटहोरात्रार्थकर्शाप्ता चरजाऽसवः ||६१||
तत्कार्मुकमुदच्छान्तौ धनहानी पृथक् स्थिते |
स्वाहोरात्रचतुर्थायो दिनरात्रिदले स्मृते ||६२||
याम्यक्रान्तौ विपर्यस्ते द्विगुणे त दिनक्षपे |
विक्षेषयुक्तोनितया क्रान्त्या भानामपि स्वके ||६३||
भ्योगोऽष्टशतीलिप्ताः रवाश्विशैलास्तथा तिथेः |
ग्रहलिप्ता भभोगाप्ता भानि भुक्त्या दिनादिकम् ||६४||
रवीन्दुयोगलिप्ताश्च योगा भभोगभाजिताः |
गता गम्याश्च षष्टिक्नो भुक्तियोगाप्तनाडिकाः ||६५||
अर्कोनचन्द्रलिप्ताभ्यस्तिथयो भोगभाजिताः |

madhye śīdyaphalasyārdhaṃ māndamardhaphalaṃ tathā |
madhyayahe mandaphalaṃ sakalaṃ śaighracameva ca ||44||
ajādikendre sarveṣāṃ śaighraghe mānde ca karmeṇa |
dhanaṃ grahāṇāṃ liptādi tulādāvṛrāmeva ca ||45||
arkabāhuphalābhyastā vāhabhuktirvibhājitā |
bhacakrakalikābhistu liptāḥ kāryā grahe rkavat ||46||
svamandabhuktisaṃśuddhā madhyathuktirniśāpateḥ |
dorjyāntarādikaṃ kṛtvā bhuktāvṛṇadhanaṃ bhavet ||47||
grahabhukteḥ phalaṃ kāryaṃ grahavanmandakarmaṇi |
dorjyāntaraguṇā bhuktistattvanetroddhatā punaḥ ||48||
svamandaparidhikṣuṇā bhagaṇāṃśoddhatāḥ kalāḥ |
karkyādau tu dhanaṃ tatra makarādāvṛṇa smṛtam ||49||
mandasphuṭīkṛtāṃ bhuktiṃ prokyatha śīdyoñcabhuktitaḥ |
taccheṣaṃ vivareṇātha hanyāta trijyāntyakarṇayoḥ ||50||
calakarahitaṃ bhuktau karṇe trijyā dhike dhanam |
kaṇamūne dhike prokyatha śeṣaṃ vakragatirthavet ||51||
dūrasthita svaśīdyoñcād vāhaḥ śithilaraśmibhiḥ |
satayetarākṛṣṭatanurbhaved vakragatistadā ||52||
kṛtartucandrairvedendraiḥ śūnyatrayekairguṇāṣṭibhiḥ |
śararudraiścaturtheṣu kendrāśairthūsutādayaḥ ||53||
bhavanti vakriṇastaistu svaiḥ svaiścakrādviśodhitaiḥ |
avaśiṣṭāśatulyaiḥ svaiḥ kendrairujyanti vakratām ||54||
mahatvācchattriparidheḥ saptame bhṛgubhūsutau |
aṣṭame jīvaśaśijau navame tu śanaiścaraḥ ||55||
kujārkigurupātānāṃ grahavacchīdyaja phalam |
vāmaṃ tṛtīyakaṃ māndaṃ budhabhāryāvayoḥ phalam ||56||
svapātonād grahājīvā śīdyāndrṛgujasaumyayoḥ |
vikṣepañjantyakarṇāptā vikṣepastrijyayā vidhoḥ ||57||
vikṣepāpakramaikatve krāntirvikṣepasaṃyutā |
digbhede viyutā spaṣṭā bhāskarasya yathā gatā || 58 ||
grahodayaprāṇahatā ravakhāṣṭaikoddhatā gatiḥ |
cakrāsavo labdhayutāḥ svāhorātrāsavaḥ smṛtāḥ ||59||
krānte kramotkasajye dve kṛtvā tatrotkamajyayā |
hīnā trijyā dinatayāsadalaṃ taddakṣiṇottaram ||60||
krāntijyā viṣuvavyāghnī kṣitijyā dvādaśoddhatā |
trijyāguṇāṭahorātrārthakarśāptā carajā savaḥ ||61||
tatkārmukamudacchāntau dhanahānī pṛthak sthite |
svāhorātracaturthāyo dinarātridale smṛte ||62||
yāmyakrāntau viparyaste dviguṇe ta dinakṣape |
vikṣeṣayuktonitayā krāntyā bhānāmapi svake ||63||
bhyogo ṣṭaśatīliptāḥ ravāśviśailāstathā titheḥ |
grahaliptā bhabhogāptā bhāni bhuktyā dinādikam ||64||
ravīnduyogaliptāśca yogā bhabhogabhājitāḥ |
gatā gamyāśca ṣaṣṭikvo bhuktiyogāptanāḍikāḥ ||65||
arkonacandraliptābhyastithayo bhogabhājitāḥ |

http://www.culturavedica.org/

गता गम्याश्च षष्टिक्वो नाड्यो भुक्त्यन्तरोद्धताः ||६६||	gatā gamyāśca ṣaṣṭikvo nāḍyo bhuktyantaroddhatāḥ ||66||
ध्रुवाणि शकुनिर्नागं तृतीयं तु चतुष्पदम्		dhruvāṇi śakunirnāgaṃ tṛtīyaṃ tu catuṣpadam	
किंस्तुघ्ने तु चतुर्दश्याः कृष्णायाश्चापरार्धतः ||६७||	kiṃstughne tu caturdaśyāḥ kṛṣṇāyāścāparārdhataḥ ||67||
बवादीनि ततः सप्त चराख्यकरणानि च		bavādīni tataḥ sapta carākhyakaraṇāni ca	
मासेऽष्टकृत्व एकैकं करणानां प्रवर्तते ||६८||	māse ṣṭakṛtva ekaikaṃ karaṇānāṃ pravartate ||68||
तिष्टयर्धथोवा सर्वेषां करणानां प्रकल्पयेत्		tiṣṭayardhathovā sarveṣāṃ karaṇānāṃ prakalpayet	
एषा स्फुटगतिः प्रोक्ता सूर्यादीनां रवचारिणाम् ||६९||	eṣā sphuṭagatiḥ proktā sūryādīnāṃ ravacāriṇām ||69||

http://www.culturavedica.org/

SEZIONE 3
OF DIRECTION, PLACE, AND TIME

अथ त्रिप्रश्नाधिकारः |३||	atha tripraśnādhikāraḥ ||3||
शिलातलेऽम्बुसंशुद्धे वज्रलेपेऽपि वा समे |	śilātale mbusaṃśuddhe vajralepe pi vā same |
तत्र शङ्क्वङ्गुलैरिष्टैः समं मणडलमालिखेत् ||१||	tatra śaṅkyaṅgulairiṣṭaiḥ samaṃ maṇaḍalamālikhet ||1||
तन्मध्ये स्थापयेच्छङ्कुं कल्पनाद्वादशाङ्गुलम् |	tanmadhye sthāpayecchaṅkuṃ kalpanādvādaśāṅgulam |
तच्छायाग्रं स्पृशेद्यत्र वृत्ते पूर्वापरार्धयोः ||२||	tacchāyāgraṃ khyuśedyatra vṛtte pūrvāparārdhayoḥ ||2||
तत्र बिन्दू विधायोभौ भूत्ते पूर्वापराभिधौ |	tatra bindū vidhāyobhau bhūtte pūrvāparābhidhau |
तन्मध्ये तिमिना रेखा कर्तव्या दक्षिणोत्तरा ||३||	tanmadhye timinā rekhā kartavyā dakṣiṇottarā ||3||
याम्योत्तरदिशोर्मध्ये तिमिना पूर्वपश्चिमा |	yāmyottaradiśormadhye timinā pūrvapaścimā |
ओदङ्गध्यसक्त्यै संसाध्या विदिशस्तद्वदेव हि ||४||	odaṅgadhyasaktyai saṃsādhyā vidiśastadvadeva hi ||4||
चतुरस्रं बहिः कुर्यात् सूत्रैर्मध्याद्विनिर्गतैः |	caturasraṃ bahiḥ kuryāt sūtrairmadhyādvinirgataiḥ |
भुजसूत्राङ्गुलैस्तत्र दत्तैरिष्टप्रभा स्मृता ||५||	bhujasūtrāṅgulaistatra dattairiṣṭaprabhā smṛtā ||5||
प्राक्यश्चिमाश्रिता रेखा प्रोच्यते सममयडले |	prākyaścimāśritā rekhā procyate samamayaḍale |
उन्मयडले च विषुवन्मयडले परिकीर्त्यते ||६||	unmayaḍale ca viṣuvanmayaḍale parikīrtyate ||6||
रेखा प्राच्यपरा साध्या विषुवन्द्राग्रगा तथा |	rekhā prācyaparā sādhyā viṣuvandrāgragā tathā |
इष्टच्छायाविषुवतोर्मध्यमग्राऽभिधीयते ||७||	iṣṭacchāyāviṣuvatormadhyamagrā bhidhīyate ||7||
शङ्कुच्छायाकृतियुतेर्मूलं कर्णोऽस्य वर्गतः |	śaṅkucchāyākṛtiyutermūlaṃ karṇo sya vargataḥ |
प्रोक्यथ शङ्कुकृतिं मूलं छाया शङ्कुर्विपर्ययात् ||८||	prokyatha śaṅkukṛtiṃ mūlaṃ chāyā śaṅkurviparyayāt ||8||
त्रिंशत्कृत्यो युगे भानां चक्रं प्राक् परिलम्बते |	triṃśatkṛtyo yuge bhānāṃ cakraṃ prāk parilambate |
तद्गुणाद् भूदिनैर्भक्ताद् द्युगणाद्यदवाप्यते ||९||	tadguṇād bhūdinairbhaktād dyugaṇādyadavāpyate ||9||
तद्दोस्त्रिघ्ना दशाप्तांशा विज्ञेया अयनाभिधाः |	taddostrighnā daśāptāṃśā vijñeyā ayanābhidhāḥ |
तत्सष्कताद् ग्रहात् क्रान्तिच्छायाचरदलादिकम् ||१०||	tatsaṣkatād grahāt krānticchāyācaradalādikam ||10||
स्फुटं दृक्तुल्यतां गच्छेदयने विषुवद्वये |	sphuṭaṃ dṛktulyatāṃ gacchedayane viṣuvadvaye
प्राक् चक्रं चलितं हीने छायार्कात् करणागते ||११||	prāk cakraṃ calitaṃ hīne chāyārkāt karaṇāgate ||11||
अनाराशैरथावृत्य पश्चाच्छेषैस्तथाऽधिके |	anārāśairathāvṛtya paścāccheṣaistathā dhike |
एवं विषुवती छायास्वदेशे या दिनार्धजा ||१२||	evaṃ viṣuvatī chāyāsvadeśe yā dinārdhajā ||12||
दक्षिणोत्तररेखायां सा तत्र विषुवत् प्रभा |	dakṣiṇottararekhāyāṃ sā tatra viṣuvat prabhā |
शङ्कुच्छायाहते त्रिज्ये विषुवत्कररर्गथाजिते ||१३||	śaṅkucchāyāhate trijye viṣuvatkarargathājite ||13||
लम्बाक्षज्ये तयोश्चापे लम्बाक्षौ दक्षिणौ सदा |	lambākṣajye tayoścāpe lambākṣau dakṣiṇau sadā |
मध्यच्छाया भुजस्तेन गुणिता त्रिथमौर्विका ||१४||	madhyacchāyā bhujastena guṇitā trithamaurvikā ||14||
स्वकर्णाप्ता धनुर्लिप्ता नतास्ता दक्षिणे भुजे |	svakarṇāptā dhanurliptā natāstā dakṣiṇe bhuje |
उत्तराश्चोत्रे याम्यास्ताः सूर्यक्रान्तिलिप्तिकाः ||१५||	uttarāścottre yāmyāstāḥ sūryakrāntiliptikāḥ ||15||
दिग्भेदे मिश्रिताः साम्ये विश्लिष्टाश्चाक्षलिप्तिकाः |	digbhede miśritāḥ sāmye viśliṣṭāścākṣaliptikāḥ |
ताभ्योऽक्षज्या च तद्वर्गं प्रोक्यथ त्रिज्याकृतेः पदम् ||१६||	tābhyo kṣajyā ca tadvargaṃ prokyatha trijyākṛteḥ padam ||16||
लम्बज्याऽर्कगुणाऽक्षज्या विषुवन्द्राऽथ लम्बया |	lambajyā rkaguṇā kṣajyā viṣuvandrā tha lambayā |
स्वाक्षार्कनतभागानां दिच्छाम्येऽन्तरमन्यथा ||१७||	svākṣārkanatabhāgānāṃ dicchāmye ntaramanyathā ||17||
दिग्भेदेऽपक्रमः शेषस्तस्य ज्या त्रिज्यया हता |	digbhede pakramaḥ śeṣastasya jyā trijyayā hatā |
षरमापक्रमज्याप्ता चाषं मेषादिगो रविः ||१८||	ṣaramāpakramajyāptā cāṣaṃ meṣādigo raviḥ ||18||
कर्क्यादौ प्रोक्यथ चक्रार्धात् तुलादौ भार्धसंयुतात् |	karkyādau prokyatha cakrārdhāt tulādau bhārdhasaṃyutāt |
मृगादौ प्रच्छिय भगणान्मध्याह्नेऽर्कः स्फुटो भवेत् ||१९||	mṛgādau pracchiya bhagaṇānmadhyāhne rkaḥ sphuṭo bhavet ||19||
तन्मान्दमसकृद् वामं फलं मध्यो दिवाकरः |	tanmāndamasakṛd vāmaṃ phalaṃ madhyo divākaraḥ |
स्वाक्षार्कापक्रमयुतिर्दित्साम्येऽन्तरमन्यथा ||२०||	svākṣārkāpakramayutirditsāmye ntaramanyathā ||20||
शेषं नतांशाः सूर्यस्य तद्वाहुज्या च कोटिजा |	śeṣaṃ natāṃśāḥ sūryasya tadvāhujyā ca koṭijā |

http://www.culturavedica.org/

शङ्कुमानाङ्गुलाभ्यस्ते भुजत्रिज्ये यथाक्रमम् ||२१|| śaṅkumānāṅgulābhyaste bhujatrijye yathākramam ||21||
कोटिज्यया विभज्याप्ते छायाकर्णावहर्दले | koṭijyayā vibhajyāpte chāyākarṇāvahardale |
क्रान्तिज्या विषुवत्कर्णगुणाऽऽप्ता शङ्कुजीवया ||२२|| krāntijyā viṣuvalkarṇaguṇā ptā śaṅkajīvayā ||22||
अर्काग्रा सेष्टकर्णघ्नी मध्यकर्णोद्धता स्वका | arkāgrā seṣṭakarṇaghnī madhyakarṇoddhatā svakā |
विषुवन्द्रायुताऽर्काग्रा याम्ये स्यादुत्तरो भुजः ||२३|| viṣuvandrāyutā rkāgrā yāmye syāduttaro bhujaḥ ||23||
विषुवत्यां विशोध्योदागोले स्याद् बाहुरुत्तरः | viṣuvatyāṃ viśodhyodāgole syād bāhuruttaraḥ |
विपर्ययाद् भुजो याम्यो भवेत् प्राच्यपरान्तरे ||२४|| viparyayād bhujo yāmyo bhavet prācyaparāntare ||24||
माध्याह्निको भुजो नित्यं छाया माध्याह्निकी | mādhyāhniko bhujo nityaṃ chāyā mādhyāhnikī |
स्मृता लम्बाक्षजीवे विषुवच्छायाद्वादशसहणे ||२५|| smṛtā lambākṣajīve viṣuvacchāyādvādaśasahaṇe ||25||
क्रान्तिज्याप्ते तु तौ कर्णौ सममयडलवो रवौ | krāntijyāpte tu tau karṇau samamayaḍalavo ravau |
सौम्याक्षोना यदा क्रान्तिः स्यात्तदा द्युदलश्रवः ||२६|| saumyākṣonā yadā krāntiḥ syāttadā dyudalaśravaḥ ||26||
विषुवच्छाययाऽभ्यस्तः कर्णो मध्याययोद्धतः | viṣuvacchāyayā bhyastaḥ karṇo madhyāyayoddhataḥ |
स्वक्रान्तिज्या त्रिजीवाघ्नी लम्बज्याप्ताऽयमौर्विका ||२७|| svakrāntijyā trijīvāghnī lambajyāptā yamaurvikā ||27||
स्वेष्टकरहिता भक्ता त्रिज्ययाऽयाऽङ्गुलादिका | sveṣṭakarahitā bhaktā trijyayā yā ṅgulādikā |
त्रिज्यावर्गार्धतोऽयज्यावर्गोनाद द्वादशाहतात ||२८|| trijyāvargārdhato yajyāvargonāda dvādaśāhatāta ||28||
पुनर्द्वादशनिघ्नाञ्च लभ्यते यत् फलं बुधैः | ṣunardvādaśanighnāñca labhyate yat phalaṃ budhaiḥ |
शङ्कुवर्गार्धसंयुक्तविषुवद्वर्गभाजितात् ||२९|| śaṅkuvargārdhasaṃyuktaviṣuvadvargabhājitāt ||29||
तदेव करणीनाम तां पृथक् स्थापयेद् बुधः | tadeva karaṇīnāma tāṃ pṛthak sthāpayed budhaḥ |
अर्कघ्नी विषुवच्छायाऽयज्यया गुणिता तथा ||३०|| arkaghrī viṣuvacchāyā yajyayā guṇitā tathā ||30||
भक्ता फलाख्यं तद्वर्गसंयुक्तकरणीपदम् | bhaktā phalākhyaṃ tadvargasaṃyuktakaraṇīpadam |
फलेन हीनसंयुक्तं दक्षिणोत्तरगोलयोः ||३१|| phalena hīnasaṃyuktaṃ dakṣiṇottaragolayoḥ ||31||
याम्ययोर्विदिशोः शङ्कुरेव याम्योत्तरे रवौ | yāmyayorvidiśoḥ śaṅkureva yāmyottare ravau |
परिभ्रमति शङ्कोस्तु शङ्कुरुत्तरयोस्तु सः ||३२|| paribhramati śaṅkostu śaṅkuruttarayostu saḥ ||32||
तत्रिज्यावर्गविश्लेषान्मूलं दृग्ज्याऽभिधीयते | tattrijyāvargaviśleṣānmūlaṃ dṛgjyā bhidhīyate |
स्वशङ्कुना विभज्याप्ते दृक्त्रिज्ये द्वादशाहते ||३३|| svaśaṅkunā vibhajyāpte dṛktrijye dvādaśāhate ||33||
छायाकर्णौ तु कोणेषु यथास्वं देशकालयोः | chāyākarṇau tu koṇeṣu yathāsvaṃ deśakālayoḥ |
त्रिज्योदरजायुक्ता याम्यायां तद्विवर्जिता ||३४|| trijyodarajāyuktā yāmyāyāṃ tadvivarjitā ||34||
अन्त्या नतोत्कमज्योना स्वाहोरात्रधिसहणा | antyā natotkamajyonā svāhorātradhisahaṇā |
त्रिज्याभक्ता भवेच्छेदो लम्बज्यान्नोऽथ भाजितः ||३५|| trijyābhaktā bhavecchedo lambajyānno tha bhājitaḥ ||35||
त्रिभज्यया भवेच्छङ्कुस्तद्वर्गं परिशोधयेत् | tribhajyayā bhavecchaṅkustadvargaṃ pariśodhayet |
त्रिज्यावर्गात् पदं दृग्ज्या छायाकर्णौ तु पूर्ववत् ||३६|| trijyāvargāt padaṃ dṛgjyā chāyākarṇau tu pūrvavat ||36||
अभीष्टच्छाययाऽभ्यस्ता त्रिज्या तत्कर्णभाजिता | abhīṣṭacchāyayā bhyastā trijyā tatkarṇabhājitā |
दृग्ज्या तद्वर्गसंशुद्धात् त्रिज्यावर्गाञ्च यत् पदम् ||३७|| dṛgjyā tadvargasaṃśuddhāt trijyāvargāñca yat padam ||37||
शङ्कुः स त्रिभजीवाघ्नः स्वलम्बज्याविभाजितः | śaṅkuḥ sa tribhajīvāghnaḥ svalambajyāvibhājitaḥ |
छेदः स त्रिज्ययाऽभ्यस्तः स्वाहोरात्रार्धभाजितः ||३८|| chedaḥ sa trijyayā bhyastaḥ svāhorātrārdhabhājitaḥ ||38||
उन्नतज्या तया हीना स्वान्त्या शेषस्य कार्मुकम् | unnatajyā tayā hīnā svāntyā śeṣasya kārmukam |
उत्कमज्याभिरेव स्युः प्राक्यश्चार्धनतासवः ||३९|| utkamajyābhireva syuḥ prākyaścārdhanatāsavaḥ ||39||
इष्टाग्राघ्नी तु लम्बज्या स्वकर्णाहलथाजिता | iṣṭāgrāghnī tu lambajyā svakarṇāhalathājitā |
क्रान्तिज्या सा त्रिजीवाघ्नी षरमापक्रमोद्धता ||४०|| krāntijyā sā trijīvāghnī ṣaramāpakramoddhatā ||40||
तश्चापं भादिकं क्षेत्रं परैस्तत्र भवो रविः | tañcāpaṃ bhādikaṃ kṣetraṃ paraistatra bhavo raviḥ |
इष्टेऽह्नि मध्ये प्राक् पश्चाद् हते बाहुत्रयान्तरे ||४१|| iṣṭe hni madhye prāk paścād hate bāhutrayāntare ||41||
मक्त्यद्वयान्तरयतेस्त्रिस्पृक्यूत्रेण भाभ्रमः | maktyadvayāntarayatestrispṛkyūtreṇa bhābhramaḥ |
त्रिभद्युकर्णार्थगुणाः स्वाहोरात्रार्धथाजिताः ||४२|| tribhadyukarṇārthaguṇāḥ svāhorātrārdhathājitāḥ ||42||
क्रमादेकद्वित्रिथज्यास्तश्चापानि पृथक् पृथक् | kramādekadvitrithajyāstañcāpāni pṛthak pṛthak |
स्वाधोऽधः परिशोध्याऽथ मेषाञ्जङ्कोदयासवः ||४३|| svādho dhaḥ pariśodhyā tha meṣāñjaṅkodayāsavaḥ ||43||

http://www.culturavedica.org/

रवागाष्टयोऽर्थगोऽगैकाः शरत्र्यङ्कहिमांशवः |
स्वदेशचररवयडोना भवन्तीष्टोदयासवः ||४४||
व्यस्ता तयस्तैर्युताः स्वैः स्वैः कर्कटाद्यास्ततस्त्रयः |
उत्क्रमेण षडेवैते भवन्तीष्टास्तुलादयः ||४५||
गतथमेयासवः कार्या भास्करादिष्टकालिकात् |
स्वोदयासुहता भुक्तभोया भक्ताः रववह्निभिः ||४६||
अभीष्टघटिकासुभ्यो भोग्यासून् प्रविशोधयेत् |
तद्वत् तदेष्यलग्नासूनेव यातान् तथोत्कमात् ||४७||
शेषं चेत् त्रिंशताऽभ्यस्तमशुद्धेन विभाजितम् |
भागहीनं च युक्तं च तल्लग्नं क्षितिजे तदा ||४८||
प्राक्यश्चान्नतनाडीभिस्तस्माज्जङ्करोदयासुभिः |
भानौ क्षयधने कृत्वा मध्यलग्नं तदा भवेत् ||४९||
भोयासूनूनकस्याथ भुक्तासूनधिकस्य च |
सम्पीडथान्तरलग्नासूनेव स्यात् कालसाधनम् ||५०||
सूर्यादूने निशाशेषे लग्नेऽर्कादधिके दिवा |
भचक्रार्धयुताद् भानोरधिकेऽस्तमयात् परम् ||५१||

ravāgāṣṭayo rthago gaikāḥ śaratryaṅkahimāṃśavaḥ |
svadeśacararavayaḍonā bhavantīṣṭodayāsavaḥ ||44||
vyastā tayastairyutāḥ svaiḥ svaiḥ karkaṭādyāstatastrayaḥ |
utkrameṇa ṣaḍevaite bhavantīṣṭāstulādayaḥ ||45||
gatathameyāsavaḥ kāryā bhāskarādiṣṭakālikāt |
svodayāsuhatā bhuktabhoyā bhaktāḥ ravavahnibhiḥ ||46||
abhīṣṭaghaṭikāsubhyo bhogyāsūn praviśodhayet |
tadvat tadeṣyalagnāsūneva yātān tathotkamāt ||47||
śeṣaṃ cet triṃśatā bhyastamaśuddhena vibhājitam |
bhāgahīnaṃ ca yuktaṃ ca tallagnaṃ kṣitije tadā ||48||
prākyaścānnatanāḍībhistasmājjaṅkarodayāsubhiḥ |
bhānau kṣayadhane kṛtvā madhyalagnaṃ tadā bhavet ||49||
bhoyāsūnūnakasyātha bhuktāsūnadhikasya ca |
sampīḍathāntaralagnāsūneva syāt kālasādhanam ||50||
sūryādūne niśāśeṣe lagre rkādadhike divā |
bhacakrārdhayutād bhānoradhike stamayāt param ||51||

SEZIONE 4
OF ECLIPSES, AND ESPECIALLY OF LUNAR ECLIPSES

अथ चन्द्रग्रहणाधिकारः ||४||
सार्धानि षट् सहस्राणि योजनानि विवस्वतः |
विष्कम्भो मराडलस्येन्दोः सहाशीत्या चतुश्शतम् ||१||
स्फुटस्वभुक्त्या गुणितौ मध्यभुक्त्योद्धतौ स्फुटौ |
रवेः स्वभगणाभ्यस्तः शशाङ्कभगणोद्धतः ||२||
शशाङ्ककक्षागुणितो भाजितो वाऽर्ककक्षया |
विष्कस्थश्चन्द्रकक्षायां तिथ्याप्ता मानलिप्तिकाः ||३||
स्फुटेन्दुभुक्तिर्भूतयासगुणिता मध्ययोद्धता |
लब्धं सूची महीतयासस्फुटाकश्रवणान्तरम् ||४||
मध्येन्दुलयासगुणितं मध्यार्कटयासभाजितम् |
विशोध्य लब्धं सूच्यो तु तमो लिप्तास्तु पूर्ववत् ||५||
भानोर्थार्धे महीच्छाया तत्तुल्येऽर्कसमेऽपि वा |
शशाङ्कपाते ग्रहणं कियद्धागाधिकोनके ||६||
तुल्यौ राश्यादिभिः ख्यातामभावाख्यान्तकालिकौ |
सूर्येन्दू पौर्णमास्यन्ते भार्धे भागादिभिः समौ ||७||
सतैष्यपर्वनाडीनां स्वफलेनोनसंयुतौ |
समलिप्तौ भवेतां तौ पातस्तात्कालिकोऽन्यथा ||८||
छादको भास्करस्येन्दुरधःस्थो घनवद् भवेत् |
भूच्छायां प्राङ्गुरवश्चन्द्रो विशत्यच्च भवेदसौ ||९||
तात्कालिकेन्दुविक्षेपं छाद्यच्छादकमानयोः |
योगार्धात् प्रोक्तय यच्छेषं तावच्छत्रं तदुच्यते ||१०||
ग्राह्यमानाधिके तस्मिन् सकलं न्यूनमन्यथा |
योगार्धादधिके न स्याद् विक्षेपे ग्राससस्थवः ||११||
ग्राह्यग्राहकसंयोगवियोगौ दलितौ पृथक् |
विक्षेपवर्गहीनाभ्यां तद्वर्गाभ्यामुभे पदे ||१२||
षष्ट्या सङ्गुण्य सूर्येन्द्रोर्भुक्त्यन्तरविभाजिते |
ख्याता स्थितिविमर्दार्धे नाडिकादिफले तयोः ||१३||
स्थित्यर्धनाडिकाऽभ्यस्ता गतयः षष्टिभाजिताः |
लिप्तादि प्रवाहे शोध्यं मोक्षे देयं पुनः पुनः ||१४||
तद्विक्षेपैः स्थितिदलं विमर्दार्धे तथाऽसकृत् |
संसाध्यमन्यथा पाते तज्ञिप्तादि फलं रुट ||१५||
स्फुटतिथ्यवसाने तु मध्ययहणमादिशेत् |
स्थित्यर्धनाडिकाहीने स्पर्शो मोक्षस्तु संयुते ||१६||
तद्वदेव विमर्दार्धनाडिका हीनसंयुते |
निमीलनोन्मीलनाख्ये भवेतां सकलग्रहे ||१७||
इष्टनाडीविहीनेन स्थित्यर्धेनार्कचन्द्रयोः |
भुक्त्यन्तरं समाहन्यात् षष्ट्याप्ताः कोटिलिप्तिकाः ||१८||
भानोर्यहे कोटिलिप्ता मध्यस्थित्यर्धसहरगः |
स्फुटस्थित्यर्धसंभक्ताः स्फुटाः कोटिकलाः स्मृताः ||१९||
क्षेपो भुजस्तयोर्वर्गयुतेर्मूलं श्रवस्तु तत् |
मानयोगार्धतः प्रोक्यच ग्रासस्तात्कालिको भवेत ||२०||
मध्ययहणतश्चोर्ध्वमिष्टनाडीर्विशोधयेत् |

atha candragrahaṇādhikāraḥ ||4||
sārdhāni ṣaṭ sahasrāṇi yojanāni vivasvataḥ |
viṣkambho marāḍalasyendoḥ sahāśītyā catuśśatam ||1||
sphuṭasvabhuktyā guṇitau madhyabhuktyoddhatau sphuṭau |
raveḥ svabhagaṇābhyastaḥ śaśāṅkabhagaṇoddhataḥ ||2||
śaśāṅkakakṣāguṇito bhājito vā rkakakṣayā |
viṣkasthaścandrakakṣāyāṃ tithyāptā mānaliptikāḥ ||3||
sphuṭendubhuktirbhūtayāsaguṇitā madhyayoddhatā |
labdhaṃ sūcī mahītayāsasphuṭākaśravaṇāntaram ||4||
madhyendulayāsaguṇitaṃ madhyārkaṭayāsabhājitam |
viśodhya labdhaṃ sūcyo tu tamo liptāstu pūrvavat ||5||
bhānorthārdhe mahīcchāyā tattulye rkasame pi vā |
śaśāṅkapāte grahaṇaṃ kiyaddhāgādhikonake ||6||
tulyau rāśyādibhiḥ khyātāmamāvākhyāntakālikau |
sūryendū paurṇamāsyante bhārdhe bhāgādibhiḥ samau ||7||
sataiṣyaparvanāḍīnāṃ svaphalenonasaṃyutau |
samaliptau bhavetāṃ tau pātastātkāliko nyathā ||8||
chādako bhāskarasyenduradhaḥstho ghanavad bhavet |
bhūcchāyāṃ prāṅguravaścandro viśatyacca bhavedasau ||9||
tātkālikenduvikṣepaṃ chādyacchādakamānayoḥ |
yogārdhāt proktaya yaccheṣaṃ tāvacchatraṃ taducyate ||10||
grāhyamānādhike tasmin sakalaṃ nyūnamanyathā |
yogārdhādadhike na syād vikṣepe grāsasasthavaḥ ||11||
grāhyagrāhakasaṃyogaviyogau dalitau pṛthak |
vikṣepavargahīnābhyāṃ tadvargābhyāmubhe pade ||12||
ṣaṣṭyā saṅguṇya sūryendrorbhuktyantaravibhājite |
khyātā sthitivimardārdhe nāḍikādiphale tayoḥ ||13||
sthityardhanāḍikā bhyastā gatayaḥ ṣaṣṭibhājitāḥ |
liptādi pravāhe śodhyaṃ mokṣe deyaṃ punaḥ punaḥ ||14||
tadvikṣepaiḥ sthitidalaṃ vimardārdhe tathā sakṛt |
saṃsādhyamanyathā pāte tañjiptādi phalaṃ ruṭa ||15||
sphuṭatithyavasāne tu madhyayahaṇamādiśet |
sthityardhanāḍikāhīne sparśo mokṣastu saṃyute ||16||
tadvadeva vimardārdhanāḍikā hīnasaṃyute |
nimīlanonmīlanākhye bhavetāṃ sakalagrahe ||17||
iṣṭanāḍīvihīnena sthityardhenārkacandrayoḥ |
bhuktyantaraṃ samāhanyāt ṣaṣṭyāptāḥ koṭiliptikāḥ ||18||
bhānoryahe koṭiliptā madhyasthityardhasaharagaḥ |
sphuṭasthityardhasaṃbhaktāḥ sphuṭāḥ koṭikalāḥ smṛtāḥ ||19||
kṣepo bhujastayorvargayutermūlaṃ śravastu tat |
mānayogārdhataḥ prokyaca grāsastātkāliko bhaveta ||20||
madhyayahaṇataścordhvamiṣṭanāḍīrviśodhayet |

http://www.culturavedica.org/

स्थित्यर्धान्मौक्षिकाच्छेषं प्राववच्छेषं तु मौक्षिके ॥२१॥	sthityardhānmaukṣikāccheṣaṃ prāvavaccheṣaṃ tu maukṣike ||21||
ग्राह्यग्राहकयोगार्धाच्छोध्याः स्वच्छन्नलिप्तिकाः ।	grāhyagrāhakayogārdhācchodhyāḥ svacchannaliptikāḥ	
तद्वर्गात् प्रोक्यथ तत्कालविक्षेपस्य कृतिं पदम् ॥२२॥	tadvargāt prokyatha tatkālavikṣepasya kṛtiṃ padam ||22||
कोटिलिप्ता रवेः स्थष्टस्थित्यर्धेनाहता हताः ।	koṭiliptā raveḥ sthaṣṭasthityardhenāhatā hatāḥ	
मध्येन लिप्तास्तन्नाड्यः स्थितिवद्यासनाडिकाः ॥२३॥	madhyena liptāstannāḍyaḥ sthitivadyāsanāḍikāḥ ||23||
नतज्याऽक्षज्ययाऽभ्यस्ता त्रिज्याप्ता तच्च कार्मुकम् ।	natajyā kṣajyayā bhyastā trijyāptā tacca kārmukam	
वलनाशाः सौम्ययाम्याः पूर्वापरकपालयोः ॥२४॥	valanāśāḥ saumyayāmyāḥ pūrvāparakapālayoḥ ||24||
राशित्रययुताद् ग्राह्यात् क्रान्त्यशैर्दिक्यमैर्युताः ।	rāśitrayayutād grāhyāt krāntyaśairdikyamairyutāḥ	
भेदेऽन्तराञ्ज्ञा वलना सप्तत्वङ्गुलथाजिता ॥२५॥	bhede ntarāñjā valanā saptatcaṅgulathājitā ||25||
सोन्नतं दिनमध्यर्धं दिनार्धाप्तं फलेन तु ।	sonnataṃ dinamadhyardhaṃ dinārdhāptaṃ phalena tu	
छिन्द्याद् विक्षेपमानानि तान्येषामङ्गुलानि तु ॥२६॥	chindyād vikṣepamānāni tānyeṣāmaṅgulāni tu ||26||

http://www.culturavedica.org/

SEZIONE 5
OF PARALLAX IN A SOLAR ECLIPSE

अथ सूर्ययहणाधिकारः ॥५॥	atha sūryayahaṇādhikāraḥ ||5||
मध्यलप्रसमे भानौ हरिजच्च न सम्भवः ।	madhyalaprasame bhānau harijacca na sambhavaḥ	
अक्षोदङ्गध्यथक्रान्तिसाम्ये नावनतेरपि ॥१॥	akṣodaṅgadhyathakrāntisāmye nāvanaterapi ||1||
देशकालविशेषेण यथाऽवनतिसस्थवः ।	deśakālaviśeṣeṇa yathā vanatisasthavaḥ	
लम्बनख्यापि पूर्वान्यदिग्वशाञ्च तथोच्यते ॥२॥	lambanakhyāpi pūrvānyadigvaśāñca tathocyate ||2||
लग्नं पर्वान्तनाडीनां कुर्य्यात् स्वैरुदयासुभिः ।	lagnaṃ parvāntanāḍīnāṃ kuryyāt svairudayāsubhiḥ	
तञ्जाऽन्त्यापक्रमज्याघ्नी लम्बज्याप्तोदयाभिधा ॥३॥	tañjā ntyāpakramajyāghnī lambajyāptodayābhidhā ||3||
तदा लङ्कोदयैर्लग्न मध्यसंज्ञं यथोदितम् ।	tadā laṅkodayairlagna madhyasaṃjñaṃ yathoditam	
तत्कान्त्यक्षाशसंयोगो दित्साम्येऽन्तरमन्यथा ॥४॥	tatkāntyakṣāśasaṃyogo ditsāmye ntaramanyathā ||4||
शेषं नतांशास्तन्मौवी मध्यज्या साऽभिधीयते ।	śeṣaṃ natāṃśāstanmauvī madhyajyā sā bhidhīyate	
मध्योदयज्ययाऽभ्यस्ता त्रिज्याप्ता वर्गित फलम ॥५॥	madhyodayajyayā bhyastā trijyāptā vargita phalama ||5||
मध्यज्यावर्याविश्लिष्टं दृक्क्षेपः शेषतः पदम् ।	madhyajyāvaryāviśliṣṭaṃ dṛkkṣepaḥ śeṣataḥ padam	
तत्रिज्यावर्याविश्लेषान्मूलं शङ्कुः स हागतिः ॥६॥	tattrijyāvaryāviśleṣānmūlaṃ śaṅkuḥ sa hāgatiḥ ||6||
नतांशबाहुकोटिज्ये स्फुटे दृक्क्षेपश्यगती ।	natāṃśabāhukoṭijye sphuṭe dṛkkṣepaśyagatī	
एकज्यावयतिश्छेदो लब्धं तवातिजीवया ॥७॥	ekajyāvayatiśchedo labdhaṃ tavātijīvayā ||7||
मध्यलग्नार्कविश्लेषज्या छेदेन विभाजिता ।	madhyalagnārkaviśleṣajyā chedena vibhājitā	
रवीन्द्रोर्लम्बनं हीयं प्राक्यश्चाद घटिकांक्किम् ॥८॥	ravīndrorlambanaṃ hīyaṃ prākyaścāda ghaṭikāṃkkim ||8||
मध्यलग्नाधिके भानौ तिथ्यन्तात् प्रविशोधयेत् ।	madhyalagrādhike bhānau tithyantāt praviśodhayet	
धनमूनेऽसकृत् कर्म यावत् सर्वं स्थिरीभवेत् ॥९॥	dhanamūne sakṛt karma yāvat sarvaṃ sthirībhavet ||9||
हच्छेषः शीततिग्मांश्वोर्मध्यभुक्त्यन्तराहतः ।	haccheṣaḥ śītatigmāṃśvormadhyabhuktyantarāhataḥ	
तिथिघ्नत्रिज्यया भक्तो लब्धं साऽवनतिर्भवेत् ॥१०॥	tithighnatrijyayā bhakto labdhaṃ sā vanatirbhavet ||10||
दृक्क्षेषात् सप्ततिहताद् भवेद्वाऽवनतिः फलम् ।	dṛkkṣeṣāt saptatihatād bhavedvā vanatiḥ phalam	
अथवा त्रिज्यया भक्तात् सप्तसप्तकसहणात् ॥ ११ ॥	athavā trijyayā bhaktāt saptasaptakasahaṇāt ||11||
मध्यज्यादिग्वशात् सा च विज्ञेया दक्षिणोत्तरा ।	tathā sthitivimardārdhagrāsādyaṃ tu yathoditam	
सेन्दुविक्षेपदित्साम्ये युक्ता विश्लेषिताऽन्यथा ॥१२॥	pramādo valanābhīṣṭagrāsādi himaraśmivata ||13||
तथा स्थितिविमर्दार्धग्रासाद्यं तु यथोदितम् ।	madhyajyādigvaśāt sā ca vijñeyā dakṣiṇottarā	
प्रमादो वलनाभीष्टग्रासादि हिमरश्मिवत ॥१३॥	senduvikṣepaditsāmye yuktā viśleṣitā nyathā ||12||
स्थित्यर्धोनाधिकात् प्राग्वत् तिधयन्ताज्जम्बनं ।	sthityardhonādhikāt prāgvat tidhayantājjambanaṃ	
पुन ग्रासमोक्षोव्यव साध्यं तन्म ॥१४॥	ṣuna grāsamokṣovyava sādhyaṃ tanma ||14||
प्राकपालेऽधिकं मध्याद् भवेत् प्राग्रहणं यदि ।	prākapāle dhikaṃ madhyād bhavet prāgrahaṇaṃ yadi	
मौक्षिकं लम्बनं हीनं पश्चार्धे तु विपर्ययः ॥१५॥	maukṣikaṃ lambanaṃ hīnaṃ paścārdhe tu viparyayaḥ ||15||
तदा मोक्षस्थितिदले देयं प्रायहणे तथा ।	tadā mokṣasthitidale deyaṃ prāyahaṇe tathā	
हरिजान्तरकं शोध्यं यत्रैतत् स्याद् विपर्ययः ॥१६॥	harijāntarakaṃ śodhyaṃ yatraitat syād viparyayaḥ ||16||
एतदुक्तं कपालैक्ये तद्भेदे लम्बनैकता ।	etaduktaṃ kapālaikye taddhede lambanaikatā	
स्वे स्वे स्थितिदले योज्या विमर्दार्धेऽपि चोक्तवत् ॥१७॥	sve sve sthitidale yojyā vimardārdhe pi coktavat ||17||

SEZIONE 6
OF THE PROJECTION OF ECLIPSES

अथ छेद्यकाधिकारः ||६||	atha chedyakādhikāraḥ ||6||
न छेद्यकभूते यस्माद्भेदा ग्रहयोः स्फुटाः		na chedyakabhūte yasmāddhedā grahayoḥ sphuṭāḥ	
ज्ञायन्ते तत् प्रवक्ष्यामि छेद्यकशानमुत्तमम् ||१||	jñāyante tat pravakṣyāmi chedyakaśānamuttamam ||1||
सुसाधितायामवनौ बिन्दुं कृत्वा ततो लिखेत्		susādhitāyāmavanau binduṃ kṛtvā tato likhet	
सप्तवर्गाङ्गुलेनादौ मयडलं वलनाश्रितम् ||२||	saptavargāṅgulenādau mayaḍalaṃ valanāśritam ||2||
ग्राह्यग्राह्यकयोगधिसस्मितेन द्वितीयकम्		grāhyagrāhyakayogadhisasmitena dvitīyakam	
मयडलं तत्समासाख्यं ग्राह्यार्धेन तृतीयकम् ||३||	mayaḍalaṃ tatsamāsākhyaṃ grāhyārdhena tṛtīyakam ||3||
याम्योत्तराप्राच्यपरासाधनं पूर्ववत् दिशाम्		yāmyottarāprācyaparāsādhanaṃ pūrvavat diśām	
प्रागिन्दोर्यहणं षश्चान्मोक्षोऽर्कस्य विपर्यात ||४||	prāgindoryahaṇaṃ ṣaścānmokṣo rkasya viparyāta ||4||
यथादिशं प्राग्रहणं वलनं हिमदीधितेः		yathādiśaṃ prāgrahaṇaṃ valanaṃ himadīdhiteḥ	
मौक्षिकं तु विपर्यस्तं विपरीतमिदं रवेः ||५||	maukṣikaṃ tu viparyastaṃ viparītamidaṃ raveḥ ||5||
वलनाग्रात्रयेन्मध्यं सूत्रं यद् यत्र संस्पृशेत्		valanāgrātrayenmadhyaṃ sūtraṃ yad yatra saṃspṛśet	
तत्समासे ततो देयौ विक्षेपौ ग्रासमौक्षिकौ ||६||	tatsamāse tato deyau vikṣepau grāsamaukṣikau ||6||
विक्षेपाग्रात् पुनः सूत्रं मध्यबिन्दुं प्रवेशयेत्		vikṣepāgrāt punaḥ sūtraṃ madhyabinduṃ praveśayet	
तद्ग्राह्यबिन्दुसंस्पर्शाद् ग्रासमोक्षौ विनिर्दिशेत् ||७||	tadgrāhyabindusaṃsparśād grāsamokṣau vinirdiśet ||7||
नित्यशोऽर्कख्य विक्षेपाः परिलेखे यथादिशम्		nityaśo rkakhya vikṣepāḥ parilekhe yathādiśam	
विपरीताः शशाङ्कस्य तद्वशादथ मध्यम ||८||	viparītāḥ śaśāṅkasya tadvaśādatha madhyama ||8||
वलनं प्राचुखं देयं तद्विक्षेपैकता यदि		valanaṃ prācukhaṃ deyaṃ tadvikṣepaikatā yadi	
भेदे पश्चान्मुखं देयमिन्दोर्थानोर्विपर्ययात् ||९||	bhede paścānmukhaṃ deyamindorthānorviparyayāt ||9||
वलनायात् पुनः सूत्रं मध्यबिन्दुं प्रवेशयेत्		valanāyāt punaḥ sūtraṃ madhyabinduṃ praveśayet	
मध्यसूत्रेण विक्षेपं वलनाभिमुखं नयेत् ||१०||	madhyasūtreṇa vikṣepaṃ valanābhimukhaṃ nayet ||10||
विक्षेपाग्राल्लिरवेद् वृत्तं ग्राहकार्धेन तेन यत्		vikṣepāgrālliraved vṛttaṃ grāhakārdhena tena yat	
ग्राह्यहत्त समाक्रान्तं तद्यसा तमसा भवेत् ||११||	grāhyahatta samākrāntaṃ tadyasā tamasā bhavet ||11||
छेद्यके लिखता भूमौ फलके वा विपश्चिता		chedyake likhatā bhūmau phalake vā vipaścitā	
विपर्ययो दिशां कार्यः पूर्वापरकपालयोः ||१२||	viparyayo diśāṃ kāryaḥ pūrvāparakapālayoḥ ||12||
स्वच्छत्वाद्द्वादशांशोऽपि ग्रस्तश्चन्द्रस्य दृश्यते		svacchatvāddvādaśāṃśo pi grastaścandrasya dṛśyate	
लिप्तात्रयमपि यस्तं तीक्ष्णत्वान्न विवस्वतः ||१३||	liptātrayamapi yastaṃ tīkṣṇatvānna vivasvataḥ ||13||
स्वसंज्ञितास्त्रयः कार्या विक्षेपायेषु बिन्दवः		svasaṃjñitāstrayaḥ kāryā vikṣepāyeṣu bindavaḥ	
तत्र प्राङ्गध्ययोर्मध्ये तथा मौक्षिकमध्ययोः ||१४||	tatra prāṅgadhyayormadhye tathā maukṣikamadhyayoḥ ||14||
लिरवेन्मक्त्यौ तयोर्मध्यान्मुखपुच्छविनिः		liravenmaktyau tayormadhyānmukhapucchaviniḥ	
सूतम् प्रसार्य सूत्रद्वितयं तयोर्यत्र युतिर्थवेत् ||१५||	sūtam prasārya sūtradvitayaṃ tayoryatra yutirthavet ||15||
तत्र सूत्रेण विलिखेञ्चाष बिन्दुत्रयच्चृशा		tatra sūtreṇa vilikheñcāṣa bindutrayaccṛśā	
स पन्था च्याहकख्योक्तो येनासौ सम्प्रयाख्यति ||१६||	sa panthā cyāhakakhyokto yenāsau samprayākhyati ||16||
ग्राह्यग्राहकयोगार्धात् प्रोल्क्येष्टयासमागतम्		grāhyagrāhakayogārdhāt prolkyeṣṭayāsamāgatam	
अवशिष्टाङ्गुलसमां शलाकां मध्यबिन्दुतः ||१७||	avaśiṣṭāṅgulasamāṃ śalākāṃ madhyabindutaḥ ||17||
तयोर्मार्गोन्मुखीं दद्याद् ग्रासतः प्राग् ग्रहाश्रिताम्		tayormārgonmukhīṃ dadyād grāsataḥ prāg grahāśritām	
विमुञ्चतो मोक्षदिशि ग्राहकाध्वानमेव सा ||१८||	vimuñcato mokṣadiśi grāhakādhvānameva sā ||18||
ख्युशेद्यत्र ततो वृत्तं ग्राहकार्धेन संलिखेत्		khyuśedyatra tato vṛttaṃ grāhakārdhena saṃlikhet	
तेन ग्राह्यं यदाक्रान्तं तत् तमोयस्तमादिशेत् ||१९||	tena grāhyaṃ yadākrāntaṃ tat tamoyastamādiśet ||19||
मानान्तरार्धेन मितां शलाकां ग्रासदिङ्गुरवीम्		mānāntarārdhena mitāṃ śalākāṃ grāsadiṅguravīm	
निमीलनाख्यां दद्यात् सा तन्मार्गे यत्र संस्पृशेत् ||२०||	nimīlanākhyāṃ dadyāt sā tanmārge yatra saṃspṛśet ||20||
ततो ग्राहकरवयडेन प्रावन्मराडलमालिखेत्		tato grāhakaravayaḍena prāvavanmarāḍalamālikhet	

http://www.culturavedica.org/

तद्ग्राह्यमणडलयुतिर्यत्र तत्र निमीलनम् ||२१||	tadgrāhyamaṇaḍalayutiryatra tatra nimīlanam ||21||
एवमुन्मीलने मोक्षोदङ्गुरवी सम्प्रसारयेत्		evamunmīlane mokṣodaṅguravī samprasārayet	
विलिखेन्मयडलं प्रावदुन्मीलनमथोक्तवत् ||२२||	vilikhenmayaḍalaṃ prāvadunmīlanamathoktavat ||22||
अधीने सधूमं स्यात् कृष्यगमर्धाधिके भवेत्		adhīne sadhūmaṃ syāt kṛṣyagamardhādhike bhavet	
विमुञ्चतः कृष्यगताम कपिलं सकलग्रहे ||२३||	vimuñcataḥ kṛṣyagatāma kapilaṃ sakalagrahe ||23||
रहख्यमेतद्देवानां न देयं यस्य कस्यचित्		rahakhyametaddevānāṃ na deyaṃ yasya kasyacit	
सुपरीक्षितशिष्याय देयं वत्सरवासिने ||२४||	suparīkṣitaśiṣyāya deyaṃ vatsaravāsine ||24||

http://www.culturavedica.org/

SEZIONE 7
OF PLANETARY CONJUNCTIONS

अथ ग्रहयुत्यधिकारः ||७||
तारायहाणामन्योन्यं ख्याता युद्धसमायामौ |
समागमः शशाङ्केन सूर्येणास्तमनं सह ||१||
शीघ्रे मन्दाधिकेऽतीतः संयोगो भविताऽन्यथा |
द्वयोः प्रमयायिनोरेव वक्रिणोस्तु विपर्ययात् ||२||
प्रमयायिन्यधिकेऽतीतो वक्रिरायेष्यः समागमः |
ग्रहान्तरकलाः स्वस्वभुक्तिलिप्तासमाहताः ||३||
भुक्त्यन्तरेण विभजेदनुलोमविलोमयोः |
द्वयोर्वक्रिययथैकस्मिन् भुक्तियोगेन भाजयेत् ||४||
लब्धं लिप्तादिकं शोध्यं गते देयं भविष्यति |
विपर्ययाद्वक्रगत्योरेकस्मिंस्तु धनतययौ ||५||
समलिप्तौ भवेतां तौ ग्रहौ भगणसंस्थितौ |
विवरं तद्वदुद्धत्य दिनादि फलमिष्यते ||६||
कृत्वा दिनक्षपामानं तथा विक्षेपलिप्तिकाः |
नतोन्नतं साधयित्वा स्वकाज्जप्रवशात् तयोः ||७||
विषुवच्छाययाऽभ्यस्ताद् विक्षेपाद् द्वादशोद्धतात् |
फलं स्वनतनाडीघ्नं स्वदिनार्धविभाजितम ||८||
लब्धं प्राच्याश्रृण सौम्याद्विक्षेपात्पश्चिमे धनम् |
दक्षिणे प्राक्कपाले क्त्व पश्चिमे तु तथा क्षयः ||९||
सत्रिभयहजक्रान्तिभागन्ना क्षेपलिप्तिकाः |
विकलाः स्वश्रृण क्रान्तिक्षेषयोर्भिन्नतुल्ययोः ||१०||
नक्षत्रयहयोगेषु यहास्तोदयसाधने |
श‍ृङ्गोन्नतौ तु चन्द्रस्य हकर्मादाविदं स्मृतम् ||११||
तात्कालिकौ पुनः कार्यौ विक्षेपौ च ततस्तयोः |
दिक्तुल्ये त्वन्तरं भेदे योगः शिष्टं ग्रहान्तरम् ||१२||
कुजार्किज्ञामरेज्यानां त्रिंशदर्धार्धवर्धिताः |
विष्कस्थाश्चन्द्रकक्षायां भृगोः षष्टिरुदाहृता ||१३||
त्रिचतुःकर्णयुत्याप्तास्ते द्विघ्नास्त्रिज्यया हताः |
स्फुटाः स्वकर्णास्तिथ्याप्ता भवेयुर्मानलिप्तिकाः ||१४||
छायाभूमौ विपर्यस्ते स्वच्छायाग्रे तु दर्शयेत् ग्रहः |
स्वदर्पणानाच्छः शङ्क्वये सम्प्रदृश्यते ||१५||
षञ्चहस्तोच्छ्रितौ शङ्कु यथादिभ्यमसंस्थितौ |
ग्रहान्तरेण विक्षिप्तावधो हसानिखातगौ ||१६||
छायाकर्णौ ततो दद्याच्छायायाच्छङ्कमूर्धगौ |
छायाकर्णायसंयोगे संस्थितस्य प्रदर्शयेत् ||१७||
स्वशङ्कुमूर्धगौ व्योम्नि ग्रहौ सृक्तुल्यतामितौ |
उल्लेखं तारकास्पर्शाद् भेदे भेदः प्रकीर्त्यते ||१८||
युद्धमंशुविमर्दाख्यमंशुयोगे परस्परम् |
अशादूनेऽपसतयाख्यं मुद्धमेकोऽत्र चेदशुः ||१९||
समागर्मोऽशादधिके भवतश्चेद्बलान्वितौ |
अपसव्ये जितो युद्धे पिहितोऽगुरदीप्तिमान् ||२०||
रुक्षो विवर्णो विध्वस्तो विजितो दक्षिणाश्रितः |

atha grahayutyadhikāraḥ ||7||
tārāyahāṇāmanyonyaṃ khyātā yuddhasamāyāmau |
samāgamaḥ śaśāṅkena sūryeṇāstamanaṃ saha ||1||
śīghre mandādhike tītaḥ saṃyogo bhavitā nyathā |
dvayoḥ pramayāyinoreva vakriṇostu viparyayāt ||2||
pramayāyinyadhike tīto vakrirāyeṣyaḥ samāgamaḥ |
grahāntarakalāḥ svasvabhuktiliptāsamāhatāḥ ||3||
bhuktyantareṇa vibhajedanulomavilomayoḥ |
dvayorvakriyayathaikasmin bhuktiyogena bhājayet ||4||
labdhaṃ liptādikaṃ śodhyaṃ gate deyaṃ bhaviṣyati |
viparyayādvakragatyorekasmiṃstu dhanatayayau ||5||
samaliptau bhavetāṃ tau grahau bhagaṇasaṃsthitau |
vivaraṃ tadvaduddhatya dinādi phalamiṣyate ||6||
kṛtvā dinakṣapāmānaṃ tathā vikṣepaliptikāḥ |
natonnataṃ sādhayitvā svakājjapravaśāṭ tayoḥ ||7||
viṣuvacchāyayā bhyastād vikṣepād dvādaśoddhatāt |
phalaṃ svanatanāḍīghnaṃ svadinārdhavibhājitama ||8||
labdhaṃ prācyāśṛṇa saumyādvikṣepātpaścime dhanam |
dakṣiṇe prākkapāle ktva paścime tu tathā kṣayaḥ ||9||
satribhayahajakrāntibhāgannā kṣepaliptikāḥ |
vikalāḥ svaśṛṇa krāntikṣeṣayorbhinnatulyayoḥ ||10||
nakṣatrayahayogeṣu yahāstodayasādhane |
śṛṅgonnatau tu candrasya hakarmādāvidaṃ smṛtam ||11||
tātkālikau punaḥ kāryau vikṣepau ca tatastayoḥ |
diktulye tvantaraṃ bhede yogaḥ śiṣṭaṃ grahāntaram ||12||
kujārkijñāmarejyānāṃ triṃśadardhārdhavardhitāḥ |
viṣkasthāścandrakakṣāyāṃ bhṛgoḥ ṣaṣṭirudāhṛtā ||13||
tricatuḥkarṇayutyāptāste dvidhrāstrijyayā hatāḥ |
sphuṭāḥ svakarṇāstithyāptā bhaveyurmānaliptikāḥ ||14||
chāyābhūmau viparyaste svacchāyāgre tu darśayet grahaḥ |
svadarpaṇānācchaḥ śaṅkyaye sampradṛśyate ||15||
ṣañcahastocchritau śaṅku yathādibhyamasaṃsthitau |
grahāntareṇa vikṣiptāvadho hasānikhātagau ||16||
chāyākarṇau tato dadyācchāyāyācchaṅkamūrdhagau |
chāyākarṇāyasaṃyoge saṃsthitasya pradarśayet ||17||
svaśaṅkumūrdhagau vyomni grahau sṛktulyatāmitau |
ullekhaṃ tārakāsparśād bhede bhedaḥ prakīrtyate ||18||
yuddhamaṃśuvimardākhyamaṃśuyoge parasparam |
aśādūne pasatayākhyaṃ muddhameko tra cedaśuḥ ||19||
samāgarmo śādadhike bhavataścedvalānvitau |
apasavye jito yuddhe pihito guradīptimān ||20||
rukṣo vivarṇo vidhvasto vijito dakṣiṇāśritaḥ |

http://www.culturavedica.org/

उदक्त्यो दीप्तिमान् स्थूलो जयी याम्येऽपि यो बली ||२१||	udaktyo dīptimān sthūlo jayī yāmye pi yo balī ||21||
आसन्नावप्युभौ दीप्तौ भवतश्चेत् समागमः		āsavrāvapyubhau dīptau bhavataścet samāgamaḥ	
स्वल्पौ द्वावपि विध्वस्तौ भवेतां कूटवियहौ ||२२||	svalpau dvāvapi vidhvastau bhavetāṃ kūṭaviyahau ||22||
उदक्त्यो दक्षिणस्थो वा भार्गवः प्रायशो जयी		udaktyo dakṣiṇastho vā bhārgavaḥ prāyaśo jayī	
शशाङ्केनैवमेतेषां कुर्यात् संयोगसाधनम् ||२३||	śaśāṅkenaivameteṣāṃ kuryāt saṃyogasādhanam ||23||
भावाभावाय लोकानां कल्पनेयं प्रदर्शिता		bhāvābhāvāya lokānāṃ kalpaneyaṃ pradarśitā	
स्वमार्गगाः प्रयान्त्येते दूरमन्योऽन्यमाश्रिताः ||२४||	svamārgagāḥ prayāntyete dūramanyo nyamāśritāḥ ||24||

http://www.culturavedica.org/

SEZIONE 8
OF THE ASTERISMS

अथ भयहयुत्यधिकार ॥८॥	atha bhayahayutyadhikāra ||8||
प्रोच्यन्ते लिप्तिका भानां स्वभोगोऽथ दशाहतः ।	procyante liptikā bhānāṃ svabhogo tha daśāhataḥ	
भवन्त्यतीतधिब्दायानां योगलिप्तायुता ध्रुवाः ॥१॥	bhavantyatītadhibdāyānāṃ yogaliptāyutā dhruvāḥ ||1||
अष्टार्णवाः शून्यकृताः षञ्चषष्टिर्नगेषवः ।	aṣṭārṇavāḥ śūnyakṛtāḥ ṣañcaṣaṣṭirnageṣavaḥ	
अष्टार्था अब्धयोऽष्टागा अङ्गनगा मनवस्तथा ॥२॥	aṣṭārthā abdhayo ṣṭāgā aṅganagā manavastathā ||2||
कृतेषवो युगरसाः शून्यबाणा वियद्रसाः ।	kṛteṣavo yugarasāḥ śūnyabāṇā viyadrasāḥ	
खवेदाः सागरनगा गजागाः सागरर्तवः ॥३॥	khavedāḥ sāgaranagā gajāgāḥ sāgarartavaḥ ||3||
मनवोऽथ रसा वेदा वैश्वमाप्यधिभोगवाम् ।	manavo tha rasā vedā vaiśvamāpyadhibhogavām	
आप्यस्यैवाभिजित प्रान्ते वैश्वान्ते श्रवणस्थिति ॥४॥	āpyasyaivābhijita prānte vaiśvānte śravaṇasthiti ||4||
त्रिचतुष्पादयोः सन्धौ श्रविष्ठा श्रवराख्य तु ।	tricatuṣpādayoḥ sandhau śraviṣṭhā śravarākhya tu	
स्वभोगतो वियन्नागाः षट्कृतिर्यमलाश्विनः ॥५॥	svabhogato viyannāgāḥ ṣaṭkṛtiryamalāśvinaḥ ||5||
रञ्जाद्रयः क्रमादेषां विक्षेपाः स्वादपक्रमात् ।	rañjādrayaḥ kramādeṣāṃ vikṣepāḥ svādapakramāt	
दिङ्गासविषयाः सौम्ये याम्ये यच्च दिशो नव ॥६॥	diṅgāsaviṣayāḥ saumye yāmye yacca diśo nava ||6||
सौम्ये रसाः खं याम्येऽगाः सौम्ये रवार्कास्त्रयोदश ।	saumye rasāḥ khaṃ yāmye gāḥ saumye ravārkāstrayodaśa	
दक्षिणे रुद्रयमलाः सप्तत्रिंशदथोत्तरे ॥७॥	dakṣiṇe rudrayamalāḥ saptatriṃśadathottare ||7||
याम्येऽध्यर्धत्रिककृता नव सार्धशरेषवः ।	yāmye dhyardhatrikakṛtā nava sārdhaśareṣavaḥ	
उत्तरस्यां तथा षष्टिस्त्रिंशत् षट्त्रिशदेव हि ॥८॥	uttarasyāṃ tathā ṣaṣṭistriṃśat ṣaṭtriśadeva hi ||8||
दक्षिणे त्वर्धभागस्तु चतुर्विंशतिरुत्तरे ।	dakṣiṇe tvardhabhāgastu caturviṃśatiruttare	
भागाः षड्विंशतिः खं च दास्रादीनां यथाक्रमम् ॥९॥	bhāgāḥ ṣaḍviṃśatiḥ khaṃ ca dāsrādīnāṃ yathākramam ||9||
अशीतिभागैर्याम्यायामवास्त्वो मिथुनान्तगः ।	aśītibhāgairyāmyāyāmavāstvo mithunāntagaḥ	
विंशे च मिथुनख्याशे मृगव्याधो व्यवस्थितः ॥१०॥	viṃśe ca mithunakhyāśe mṛgavyādho vyavasthitaḥ ||10||
विक्षेपो दक्षिणे भागैः रवार्णवैः स्वादपक्रमात् ।	vikṣepo dakṣiṇe bhāgaiḥ ravārṇavaiḥ svādapakramāt	
हुतच्यु ब्रह्महदयौ वृषे द्वाविंशथागगौ ॥११॥	hutacyu brahmahadayau vṛṣe dvāviṃśathāgagau ||11||
अष्टाभिस्त्रिंशता चैव विक्षिप्तावुत्तरेण तौ ।	aṣṭābhistriṃśatā caiva vikṣiptāvuttareṇa tau	
गोलं बध्वा परीक्षेत विक्षेपं ध्रुवकं स्फुटम् ॥१२॥	golaṃ badhvā parīkṣeta vikṣepaṃ dhruvakaṃ sphuṭam ||12||
वृषे सप्तदशे भावो यच्च याम्योऽशकद्वयात् ।	vṛṣe saptadaśe bhāvo yacca yāmyo śakadvayāt	
विक्षेपोऽभ्यधिको भिन्याद्रोहिरायाः शकटं तु सः ॥१३॥	vikṣepo bhyadhiko bhinyādrohirāyāḥ śakaṭaṃ tu saḥ ||13||
ग्रहवद् द्युनिशे भानां कुर्याद् दृक्कर्म पूर्ववत् ।	grahavad dyuniśe bhānāṃ kuryād dṛkkarma pūrvavat	
ग्रहमेलकवच्छेषं ग्रहभुक्त्या दिनानि च ॥१४॥	grahamelakavaccheṣaṃ grahabhuktyā dināni ca ||14||
एष्यो हीने चाहे योगो ध्रुवकादधिके गतः ।	eṣyo hīne cāhe yogo dhruvakādadhike gataḥ	
विपर्ययाद वक्रगते ग्रहे ज्ञेयः समागमः ॥१५॥	viparyayāda vakragate grahe jñeyaḥ samāgamaḥ ||15||
फाल्गुन्योर्धाद्रपदयोस्तथैवाषलयोर्दूयोः ।	phālgunyordhādrapadayostathaivāṣalayordūyoḥ	
विशारवाश्विनिसौम्यानां योगतारोत्तरा स्मृता ॥१६॥	viśāravāśvinisaumyānāṃ yogatārottarā smṛtā ||16||
पश्चिमोत्तरताराया द्वितीया पश्चिमे स्थिता ।	paścimottaratārāyā dvitīyā paścime sthitā	
हस्तस्य योगतारा सा श्रविष्ठायाश्च पश्चिमा ॥१७॥	hastasya yogatārā sā śraviṣṭhāyāśca paścimā ||17||
ज्येष्ठाश्रवणमैत्राणां बार्हस्पत्यस्य मध्यमा ।	jyeṣṭhāśravaṇamaitrāṇāṃ bārhaspatyasya madhyamā	
भरगयाग्नेयोपत्रयाणां रेवत्याश्चैव दक्षिणा ॥१८॥	bharagayāgneyopatrayāṇāṃ revatyāścaiva dakṣiṇā ||18||
रोहिययादित्यमूलानां प्राची सार्पस्य चैव हि ।	rohiyayādityamūlānāṃ prācī sārpasya caiva hi	
यथा प्रत्यवशेषाणां स्थूला स्याद् योगतारका ॥१९॥	yathā pratyavaśeṣāṇāṃ sthūlā syād yogatārakā ||19||
पूर्वस्यां ब्रह्महृदयादशकैः पश्चभिः स्थितः ।	pūrvasyāṃ brahmahṛdayādaśakaiḥ pañcabhiḥ sthitaḥ	
प्रजापतिर्वृषान्तेऽसौ सौम्येऽष्टत्रिशदशकैः ॥२०॥	prajāpatirvṛṣānte sau saumye ṣṭatriśadaśakaiḥ ||20||
अपांवत्सस्तु चित्राया उत्तरेऽशैस्तु पश्चभिः ।	apāṃvatsastu citrāyā uttare śaistu pañcabhiḥ	

http://www.culturavedica.org/

बृहत् किञ्चिदतो भावौरापः षड्भिस्तथोत्तरे ||२१||

bṛhat kiñcidato bhāvaurāpaḥ ṣaḍbhistathottare ||21||

SEZIONE 9
OF HELIACAL RISINGS AND SETTINGS

अथोदयास्ताधिकारः ॥९॥	athodayāstādhikāraḥ ||9||
अथोदयास्तमययोः परिज्ञानं प्रकीर्त्यते ।	athodayāstamayayoḥ parijñānaṃ prakīrtyate |
दिवाकरकराक्रान्तमूर्तीनामल्पतेजसाम् ॥१॥	divākarakarākrāntamūrtīnāmalpatejasām ||1||
सूर्यादभ्यधिकाः पश्चादस्तं जीवकुजार्कजाः ।	sūryādabhyadhikāḥ paścādastaṃ jīvakujārkajāḥ |
ऊनाः प्रागुदयं यान्ति शुक्रशौ वक्रिणौ तथा ॥२॥	ūnāḥ prāgudayaṃ yānti śukraśau vakriṇau tathā ||2||
ऊना विवस्वतः प्राच्यामस्तं चन्द्रज्ञथार्गवाः ।	ūnā vivasvataḥ prācyāmastaṃ candrajñathārgavāḥ |
वज्ञन्त्यभ्यधिकाः पश्चादुदयं शीद्ययायिनः ॥३॥	vajjantyabhyadhikāḥ paścādudayaṃ śīdyayāyinaḥ ||3||
सूर्यास्तकालिकौ पश्चात् प्राच्यामुदयकालिकौ ।	sūryāstakālikau paścāt prācyāmudayakālikau |
दिवा चार्कबाहौ कुर्याद् दृक्कर्माथ ग्रहच्च तु ॥४॥	divā cārkabāhau kuryād dṛkkarmātha grahacca tu ||4||
ततो लग्नान्तरप्राणाः कालांशा षष्टिभाजिताः ।	tato lagnāntaraprāṇāḥ kālāṃśā ṣaṣṭibhājitāḥ |
प्रतीच्यां षड्भयुतयोस्तद्वज्ञयान्तरासवः ॥५॥	pratīcyāṃ ṣaḍbhayutayostadvajjayāntarāsavaḥ ||5||
एकादशामरेज्यच्च तिथिसंरतयाऽर्कजच्च च ।	ekādaśāmarejyacca tithisaṃratayā rkajacca ca |
अस्तांशा भूमिपुत्र दश सप्ताऽधिकास्ततः ॥६॥	astāṃśā bhūmiputra daśa saptā dhikāstataḥ ||6||
पश्चादस्तमयोऽष्टाभिरुदयः प्राङ्गहत्त्वा ।	paścādastamayo ṣṭābhirudayaḥ prāṅgahattvā |
प्रागस्तमुदयः पश्चादल्पत्वाद्दशभिर्भृगोः ॥७॥	prāgastamudayaḥ paścādalpatvāddaśabhirbhṛgoḥ ||7||
एवं बुधो द्वादशभिश्चतुर्दशभिरशकैः ।	evaṃ budho dvādaśabhiścaturdaśabhiraśakaiḥ |
वक्री शीद्यगतिश्चाकति करोत्यस्तमयोदयौ ॥८॥	vakrī śīdyagatiścākati karotyastamayodayau ||8||
एभ्योऽधिकैः कालभागैर्हश्या न्यूनैरदर्शनाः ।	ebhyo dhikaiḥ kālabhāgairhaśyā nyūnairadarśanāḥ |
भवन्ति लोके खचरा भानुभाग्रस्तमूर्तयः ॥९॥	bhavanti loke khacarā bhānubhāgrastamūrtayaḥ ||9||
तत्कालांशान्तरकला भुक्त्यन्तरविभाजिताः ।	tatkālāṃśāntarakalā bhuktyantaravibhājitāḥ |
दिनादि तत्फलं लब्धं भक्तियोगेन वक्रिणः ॥१०॥	dinādi tatphalaṃ labdhaṃ bhaktiyogena vakriṇaḥ ||10||
तज्ञयासुहृते भुक्ती अष्टादशशतोद्धते ।	tañjayāsuhṛte bhuktī aṣṭādaśaśatoddhate |
ख्याता कालगती ताभ्यां दिनादि गतगम्ययोः ॥११॥	khyātā kālagatī tābhyāṃ dinādi gatagamyayoḥ ||11||
स्वात्यवासचमूगतयाधचित्राज्येष्ठाः पुनर्वसु ।	svātyavāsacamūgatayādhacitrājyeṣṭhāḥ punarvasu |
अभिजिद् ब्रह्महृदयं त्रयोदशभिरशकैः ॥१२॥	abhijid brahmahṛdayaṃ trayodaśabhiraśakaiḥ ||12||
हसाश्रवणफाल्गुन्यः श्रविष्ठा रोहिणी मघा ।	hasāśravaṇaphālgunyaḥ śraviṣṭhā rohiṇī maghā |
चतुर्दशांशकैर्हश्या विशाखाऽश्विनिदैवतम् ॥१३॥	caturdaśāṃśakairhaśyā viśākhā śvinidaivatam ||13||
कृत्तिकामैत्रमूलानि मषिं रौद्रर्क्षमेव च ।	kṛttikāmaitramūlāni maṣiṃ raudrarkṣameva ca |
दृश्यन्ते षञ्चदशभिराषाढाद्वितय तथा ॥१४॥	dṛśyante ṣañcadaśabhirāṣāḍhādvitaya tathā ||14||
भरणीतिष्यसौम्यानि सौक्ष्म्यात् त्रिः सप्तकाशकै ।	bharaṇītiṣyasaumyāni saukṣmyāt triḥ saptakāśakai |
शेषाणि सप्तदशभिर्दृश्याद्दृश्यानि भानि त ॥१५॥	śeṣāṇi saptadaśabhirdṛśyādṛśyāni bhāni ta ||15||
अष्टादशशताभ्यस्ता दृश्यांशाः स्वोदयासुभिः ।	aṣṭādaśaśatābhyastā dṛśyāṃśāḥ svodayāsubhiḥ |
विभज्य लब्धाः क्षेत्रांशास्तैर्दृश्याऽदृश्यताऽथ वा ॥१६॥	vibhajya labdhāḥ kṣetrāṃśāstairdṛśyā dṛśyatā tha vā ||16||
प्रागेषामुदयः पश्चादस्तो दृक्कर्म पूर्ववत् ।	prāgeṣāmudayaḥ paścādasto dṛkkarma pūrvavat |
गतैष्यदिवसप्राप्तिर्भानुभुक्त्या सदैव हि ॥१७॥	gataiṣyadivasaprāptirbhānubhuktyā sadaiva hi ||17||
अभिजिद् ब्रह्महृदयं स्वातीवैष्यगववासवाः ।	abhijid brahmahṛdayaṃ svātīvaiṣyagavavāsavāḥ |
अहिर्बुभ्यमुदक्त्यत्वान्न लुप्यन्तेऽर्करश्मिभिः ॥१८॥	ahirbubhyamudaktyatvānna lupyante rkaraśmibhiḥ ||18||

SEZIONE 10
ON THE MOON'S RISING AND SETTING, AND OF THE ELEVATION OF HER CUSPS

अथ चन्द्रशृङ्गोत्रत्यधिकारः ॥१०॥	atha candraśṛṅgotratyadhikāraḥ ||10||
उदयास्तविधिः प्राग्वत् कर्तव्यः शीतगोरपि ।	udayāstavidhiḥ prāgvat kartavyaḥ śītagorapi	
भागैर्द्वादशभिः पश्चाद् दृश्यः प्राग् यात्यदृश्यताम् ॥१॥	bhāgairdvādaśabhiḥ paścād dṛśyaḥ prāg yātyadṛśyatām ||1||
रवीन्द्रोः षड्भयुतयोः प्राववज्जयान्तरासवः ।	ravīndroḥ ṣaḍbhayutayoḥ prāvavajjayāntarāsavaḥ	
एकराशौ रवीन्द्रोश्च कार्या विवरलिप्तिकाः ॥२॥	ekarāśau ravīndrośca kāryā vivaraliptikāḥ ||2||
तन्नाडिकाहते भुक्ती रवीन्द्रोः षष्टिभाजिते ।	tannāḍikāhate bhuktī ravīndroḥ ṣaṣṭibhājite	
तत्कलान्वितयोर्भूयः कर्तव्या विवरासवः ॥३॥	tatkalānvitayorbhūyaḥ kartavyā vivarāsavaḥ ||3||
एवं यावत् स्थिरीभूता रवीन्द्रोरन्तरासवः ।	evaṃ yāvat sthirībhūtā ravīndrorantarāsavaḥ	
तैः प्राणैरस्तमेतीन्दुः शुस्त्वेऽर्कासामयात् परम् ॥४॥	taiḥ prāṇairastametīnduḥ śustve rkāsāmayāt param ||4||
भगराधि रवेर्दत्वा कार्यास्तद्विवरासवः ।	bhagarādhi raverdatvā kāryāstadvivarāsavaḥ	
तैः प्राणैः कृष्णपक्षे तु शीतांशुरुदयं वजेत् ॥५॥	taiḥ prāṇaiḥ kṛṣṇapakṣe tu śītāṃśurudayaṃ vajet ||5||
अर्केन्द्रोः क्रान्तिविश्लेषो दिच्छाम्ये युतिरन्यथा ।	arkendroḥ krāntiviśleṣo dicchāmye yutiranyathā	
तञ्जेन्दुरर्काद्यत्रासौ विज्ञेया दक्षिणोत्तरा ॥६॥	tañjendurarkādyatrāsau vijñeyā dakṣiṇottarā ||6||
मध्याह्नेन्दुप्रभाकर्णसहणा यदि सोत्तरा ।	madhyāhnenduprabhākarṇasahaṇā yadi sottarā	
तदाऽर्कघ्राक्षजीवाया शोध्या योज्या च दक्षिणा ॥७॥	tadā rkaghrākṣajīvāyā śodhyā yojyā ca dakṣiṇā ||7||
शेषं लम्बज्यया भक्तं लब्धो बाहुः स्वदिङ्गुरवः ।	śeṣaṃ lambajyayā bhaktaṃ labdho bāhuḥ svadiṅguravaḥ	
कोटिः शङ्कुस्तयोर्वर्गयुतेर्मूलं श्रुतिर्थवेत् ॥८॥	koṭiḥ śaṅkustayorvargayutermūlaṃ śrutirthavet ||8||
सूर्योनशीतगोर्लिप्ताः शुस्त्वं नवशतोद्धताः ।	sūryonaśītagorliptāḥ śustvaṃ navaśatoddhatāḥ	
चन्द्रबिम्बाहलाभ्यस्तं हतं द्वादशभिः स्फुरुटम् ॥९॥	candrabimbāhalābhyastaṃ hataṃ dvādaśabhiḥ sphuruṭam ||9||
दत्वाऽर्कसंञ्ज्ञितं बिन्दुं ततो बाहुं स्वदिहरवम् ततः ।	datvā rkasaṃñjñitaṃ binduṃ tato bāhuṃ svadiharavam tataḥ	
पश्चान्मुखी कोटिं कर्णं कोट्ययमध्यगम् ॥१०॥	paścānmukhī koṭiṃ karṇaṃ koṭyayamadhyagam ||10||
कोटिकर्णयुताद्विन्दोर्बिम्बं तात्कालिकं लिखेत् ।	koṭikarṇayutādvindorbimbaṃ tātkālikaṃ likhet	
कर्णसूत्रेण ओदस्मिद्धिं प्रथमं परिकल्पयेत् ॥११॥	karṇasūtreṇa odasmiddhiṃ prathamaṃ parikalpayet ||11||
शुक्तं कर्णेन तद्विम्बयोगादन्तर्मुरवं नयेत् ।	śuktaṃ karṇena tadvimbayogādantarmuravaṃ nayet	
शुक्त्यायाम्योत्तरयोर्मध्ये मत्स्यौ प्रसाधयेत् ॥१२॥	śuktyāyayāmyottarayormadhye matsyau prasādhayet ||12||
तन्मध्यसूत्रसंयोगाद् बिन्दुत्रिचृग् लिरवेद्धनुः ।	tanmadhyasūtrasaṃyogād bindutriccṛg liraveddhanuḥ	
प्राग् बिम्बं यादृगेव स्यात् तादृक् तत्र दिने शशी ॥१३॥	prāg bimbaṃ yādṛgeva syāt tādṛk tatra dine śaśī ||13||
कोट्या दिक्त्याधनात् तिर्यक् सूत्रान्ते शृङ्गमुन्नतम् ।	koṭyā diktyādhanāt tiryak sūtrānte śṛṅgamunnatam	
दर्शयेदुन्नतां कोटिं कृत्वा चन्द्रस्य साऽऽकृतिः ॥१४॥	darśayedunnatāṃ koṭiṃ kṛtvā candrasya sā kṛtiḥ ||14||
कृष्णे षड्भयुतं सूर्यं विशोध्येन्दोस्तथाऽसितम् ।	kṛṣṇe ṣaḍbhayutaṃ sūryaṃ viśodhyendostathā sitam	
दद्याद् वामं भुजं तत्र पश्चिमं मयडलं विधोः ॥१५॥	dadyād vāmaṃ bhujaṃ tatra paścimaṃ mayaḍalaṃ vidhoḥ ||15||

http://www.culturavedica.org/

SEZIONE 11
OF CERTAIN MALIGNANT ASPECTS OF THE SUN AND MOON

अथ पाताधिकार ‖११‖	atha pātādhikāra ‖11‖
एकायनगतौ ख्याता सूर्याचन्द्रमसौ यदा ।	ekāyanagatau khyātā sūryācandramasau yadā ।
तद्युतौ मराडले क्रान्त्योस्तुल्यत्वे वैधृताभिधः ‖१‖	tadyutau marāḍale krāntyostulyatve vaidhṛtābhidhaḥ ‖1‖
विपरीतायनगतौ चन्द्रार्कौ क्रान्तिलिप्तिकाः ।	viparītāyanagatau candrārkau krāntiliptikāḥ ।
समास्तदा व्यतीपातो भगणार्धे तयोर्युतौ ‖२‖	samāstadā vyatīpāto bhagaṇārdhe tayoryutau ‖2‖
तुल्यांशुजालसम्पर्कात् तयोस्तु प्रवहाहतः ।	tulyāṃśujālasamparkāt tayostu pravahāhataḥ ।
तद्दृल्कोधभवो वह्निर्लोकाथावाय जायते ‖३‖	tadṛlkodhabhavo vahnirlokāthāvāya jāyate ‖3‖
विनाशयति पातोऽस्मिन् लोकानामसकृद्यत ।	vināśayati pāto smin lokānāmasakṛdyata ।
व्यतीपातः प्रसिद्धोऽयं संज्ञाभेदेन वैहतः ‖४‖	vyatīpātaḥ prasiddho yaṃ saṃjñābhedena vaihataḥ ‖4‖
स कृष्णो दारुणवपुर्लोहिताक्षो महोदरः ।	sa kṛṣṇo dāruṇavapurlohitākṣo mahodaraḥ ।
सर्वानिष्टकरो रौद्रो भूयो भूयः प्रजायते ‖५‖	sarvāniṣṭakaro raudro bhūyo bhūyaḥ prajāyate ‖5‖
भास्करेन्द्रोर्भचक्रान्तश्चक्रार्धावधिसंस्थयोः ।	bhāskarendrorbhacakrāntaścakrārdhāvadhisaṃsthayoḥ ।
सृक्तुल्यसाधिताशादियुक्तयोः स्वावपक्रमौ ‖६‖	sṛktulyasādhitāśādiyuktayoḥ svāvapakramau ‖6‖
अथौजपद्याख्येन्दोः क्रान्तिर्विक्षेपसक्तता ।	athaujapadyākhyendoḥ krāntirvikṣepasaktatā ।
यदि ख्यादधिका भानोः क्रान्ते पातो गतस्तदा ‖७‖	yadi khyādadhikā bhānoḥ krānte pāto gatastadā ‖7‖
ऊना चेत् स्यात् तदा भावी वामं युग्मपदस्य च ।	ūnā cet syāt tadā bhāvī vāmaṃ yugmapadasya ca ।
पदान्यत्वं विधोः क्रान्तिर्विक्षेपाञ्चेद्विशुद्ध्यति ‖८‖	padānyatvaṃ vidhoḥ krāntirvikṣepāñcedviśuddhyati ‖8‖
क्रान्त्योर्ज्ये त्रिज्ययाऽभ्यस्ते परक्रान्तिज्ययोद्धुते ।	krāntyorjye trijyayā bhyaste parakrāntijyayoddhute ।
तञ्चापान्तरमर्धं वा योज्यं भाविनि शीतगौ ‖९‖	tañcāpāntaramardhaṃ vā yojyaṃ bhāvini śītagau ‖9‖
शोध्यं चन्द्राद्गते पाते तत्सूर्यगतिताडितम् ।	śodhyaṃ candrādgate pāte tatsūryagatitāḍitam ।
चन्द्रभुक्त्या हतं भानौ लिप्तादि शशिवत् फलम् ‖१०‖	candrabhuktyā hataṃ bhānau liptādi śaśivat phalam ‖10‖
तद्वच्छशाङ्कपातस्य फलं देयं विपर्ययात् ।	tadvacchaśāṅkapātasya phalaṃ deyaṃ viparyayāt ।
कर्मैतदसकृत् तावद् यावत् क्रान्ती समे तयोः ‖११‖	karmaitadasakṛt tāvad yāvat krāntī same tayoḥ ‖11‖
क्रान्त्योः समत्वे पातोऽथ प्रक्षिप्तांशोनिते विधौ ।	krāntyoḥ samatve pāto tha prakṣiptāṃśonite vidhau ।
हीनेऽर्धरात्रिकाद् यातो भावी तात्कालिकेऽधिके ‖१२‖	hīne rdharātrikād yāto bhāvī tātkālike dhike ‖12‖
स्थिरीकृतार्धरात्रेन्द्रोर्द्वयोर्विवरलिप्तिकाः ।	sthirīkṛtārdharātrendrordvayorvivaraliptikāḥ ।
षष्टिघ्नश्चन्द्रभुक्त्याप्ताः पातकालस्य नाडिकाः ‖१३‖	ṣaṣṭiñjaścandrabhuktyāptāḥ pātakālasya nāḍikāḥ ‖13‖
रवीन्दुमानयोगार्धं षष्ट्या सङ्करस्य भाजयेत् ।	ravīndumānayogārdhaṃ ṣaṣṭyā saṅkarasya bhājayet ।
तयोर्भुक्त्यन्तरेणाऽऽप्तं स्थित्यर्थं नाडिकादि तत् ‖१४‖	tayorbhuktyantareṇā ptaṃ sthityarthaṃ nāḍikādi tat ‖14‖
पातकालः स्फुटो मध्यः सोऽपि स्थित्यर्धवर्जित ।	pātakālaḥ sphuṭo madhyaḥ so pi sthityardhavarjita ।
तस्य सस्थवकालः स्यात् तत्संयुक्तोऽन्त्यसंज्ञितः ‖१५‖	tasya sasthavakālaḥ syāt tatsaṃyukto ntyasaṃjñitaḥ ‖15‖
आद्यन्तकालयोर्मध्यः कालो शेयोऽतिदारुणः ।	ādyantakālayormadhyaḥ kālo śeyo tidāruṇaḥ ।
प्रज्वलञ्ज्वलनाकारः सर्वकर्मसु गर्हितः ‖१६‖	prajvalajjvalanākāraḥ sarvakarmasu garhitaḥ ‖16‖
एकायनगतं यावदर्केन्द्रोर्मयडलान्तरम् ।	ekāyanagataṃ yāvadarkendrormayaḍalāntaram ।
सस्थवस्तावदेवाख्य सर्वकर्मविनाशकृत् ‖१७‖	sasthavastāvadevākhya sarvakarmavināśakṛt ‖17‖
स्रानदानजपश्राद्धव्रतहोमादिकर्मभिः ।	srānadānajapaśrāddhavatahomādikarmabhiḥ ।
प्राप्यते सुमहच्छ्रेयस्तत्कालशानतस्तथा ‖१८‖	prāpyate sumahacchreyastatkālaśānatastathā ‖18‖
रवीन्द्रोस्तुल्यता क्रान्त्योर्विषुवत्सन्निधौ यदा ।	ravīndrostulyatā krāntyorviṣuvatsannidhau yadā ।
द्विर्भवेद्धि तदा पातः ख्यादभावो विपर्ययात् ‖१९‖	dvirbhaveddhi tadā pātaḥ khyādabhāvo viparyayāt ‖19‖
शशाङ्कार्कयुतेर्लिप्ता भ्योगेन विभाजिता ।	śaśāṅkārkayuterliptā bhyogena vibhājitā ।
लब्धं सप्तदशान्तोऽन्यो तयतीपातस्तृतीयकः ‖२०‖	labdhaṃ saptadaśānto nyo tayatīpātastṛtīyakaḥ ‖20‖
सार्पेन्द्रपौब्दायधिब्दायानामन्त्याः पादा भस्व-धयः ।	sārpendrapaubdāyadhibdāyānāmantyāḥ pādā bhasva-dhayaḥ ।

तदयभेष्वाद्यपादा गराडानां नाम कीर्त्यते ||२१||	tadayabheṣvādyapādā garāḍānāṃ nāma kīrtyate ||21||
तयतीपातत्रयं घोरं गयडान्तत्रितयं तथा		tayatīpātatrayaṃ ghoraṃ gayaḍāntatritayaṃ tathā	
एतद् भसन्धित्रितयं सर्वकर्मसु वर्जयेत् ||२२||	etad bhasandhitritayaṃ sarvakarmasu varjayet ||22||
इत्येतत् परमं षुराय ज्योतिषां चरितं हितम्		ityetat paramaṃ ṣurāya jyotiṣāṃ caritaṃ hitam	
रहस्यं महदाख्यातं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ||२३||	rahasyaṃ mahadākhyātaṃ kimanyacchrotumicchasi ||23||

SEZIONE 12
COSMOGONY, GEOGRAPHY, DIMENSIONS OF THE CREATION

अथ भूगोलाध्यायः ||१२||	atha bhūgolādhyāyaḥ ||12||
अथाकाशसमुव्यूतं प्रणिपत्य कृताञ्जलिः		athākāśasamuvyūtaṃ praṇipatya kṛtāñjaliḥ	
भक्त्या षरमयाऽभ्यर्च्य पप्रच्छेदं मयासुरः ||१||	bhaktyā ṣaramayā bhyarcya papracchedaṃ mayāsuraḥ ||1||
भगवन् किम्प्रमाणा भः किमाकारा किमाश्रया		bhagavan kimpramāṇā bhaḥ kimākārā kimāśrayā	
किंविभागा कथं चात्र सप्त पातालभूमयः ||२||	kiṃvibhāgā kathaṃ cātra sapta pātālabhūmayaḥ ||2||
अहोरात्रतयवस्था च विदधाति कथं रविः		ahorātratayavasthā ca vidadhāti kathaṃ raviḥ	
कथं पर्येति वसुधां भुवनानि विभावयन् ||३||	kathaṃ paryeti vasudhāṃ bhuvanāni vibhāvayan ||3||
देवासुराणामन्योन्यमहोरात्रं विपर्यात्		devāsurāṇāmanyonyamahorātraṃ viparyāt	
किमर्थं तत् कथं वा स्याद् भानोर्थगणपूरणात् ||४||	kimarthaṃ tat kathaṃ vā syād bhānorthagaṇapūraṇāt ||4||
पित्र्यं मासेन भवति नाडीषष्ठ्या तु मानुषम्		pitryaṃ māsena bhavati nāḍīṣaṣṭhyā tu mānuṣam	
तदेव किल सर्वत्र न भवेत् केन हेतुना ||५||	tadeva kila sarvatra na bhavet kena hetunā ||5||
दिनाब्दमासहोराणामधिपा न समाः कुतः		dinābdamāsahorāṇāmadhipā na samāḥ kutaḥ	
कथं पर्येति भगणः सग्रहोऽयं किमाश्रयः ||६||	kathaṃ paryeti bhagaṇaḥ sagraho yaṃ kimāśrayaḥ ||6||
भूमेरुपर्युपर्यूर्ध्वा किमुत्सेधाः किमन्तराः		bhūmeruparyuparyūrdhvā kimutsedhāḥ kimantarāḥ	
ग्रहर्क्षकक्षाः किंमात्रा स्थिताः केन क्रमेण ता ||७||	graharkṣakakṣāḥ kiṃmātrā sthitāḥ kena krameṇa tā ||7||
ग्रीण्ये तीवकरो भानुर्न हेमन्ते तथाविधः		grīṇye tīvakaro bhānurna hemante tathāvidhaḥ	
कियती तत्करप्राप्तिर्मानानि कति किञ्च तैः ||८||	kiyatī tatkaraprāptirmānāni kati kiñca taiḥ ||8||
एतं मे संशयं छिन्धि भगवन् भूतभावन		etaṃ me saṃśayaṃ chindhi bhagavan bhūtabhāvana	
अन्यो न त्वामृते छेत्ता विद्यते सर्वदर्शिवान् ||९||	anyo na tvāmṛte chettā vidyate sarvadarśivān ||9||
इति भक्त्योदितं श्रुत्वा मयोक्तं वाक्यमख्य हि		iti bhaktyoditaṃ śrutvā mayoktaṃ vākyamakhya hi	
रहस्यम्परमध्यायं ततः प्राह पुनः स तम् ||१०||	rahasyamparamadhyāyaṃ tataḥ prāha punaḥ sa tam ||10||
शृसुष्वैकमना भूत्वा गुह्यमध्याक्ष्णसशितम्		śṛsuṣvaikamanā bhūtvā guhyamadhyākṣṇasaśitam	
प्रवक्ष्याम्यतिभक्तानां नादेयं विद्यते मम ||११||	pravakṣyāmyatibhaktānāṃ nādeyaṃ vidyate mama ||11||
वासुदेवः परं ब्रह्म तन्मूर्तिः पुरुषः परः		vāsudevaḥ paraṃ brahma tanmūrtiḥ puruṣaḥ paraḥ	
अव्यक्तो निर्गुणः शान्तः षञ्चविंशात्परोऽतययः ||१२||	avyakto nirguṇaḥ śāntaḥ ṣañcaviṃśātparo tayayaḥ ||12||
प्रकृत्यन्तर्गतो देवो बहिरन्तश्च सर्वगः		prakṛtyantargato devo bahirantaśca sarvagaḥ	
सङ्कर्षणोऽपः सृष्ट्वादौ तासु वीर्यमवाहजत् ||१३||	saṅkarṣaṇo paḥ sṛṣṭvādau tāsu vīryamavāhajat ||13||
तदयडमभवद्धैम सर्वत्र तमसावृतम्		tadayaḍamabhavaddhaima sarvatra tamasāvṛtam	
तत्रानिरुद्धः प्रथमं तयक्तीभूतः सनातनः ||१४||	tatrāniruddhaḥ prathamaṃ tayaktībhūtaḥ sanātanaḥ ||14||
हिरण्यगर्भो भगवानेष च्छन्दसि पठ्यते		hiraṇyagarbho bhagavāneṣa cchandasi paṭhyate	
आदित्यो ह्यादिभूतत्वात् प्रसूत्या सूर्य उच्यते ||१५||	āditya hyādibhūtatvāt prasūtyā sūrya ucyate ||15||
म परं ज्योतिस्तमःपारे सूर्योऽयं सवितेति च		ma paraṃ jyotistamaḥpāre sūryo yaṃ saviteti ca	
पर्येति भुवनान्येष भावयन् भूतभावनः ||१६||	paryeti bhuvanānyeṣa bhāvayan bhūtabhāvanaḥ ||16||
प्रकाशात्मा तमोहन्ता महानित्येष विश्रुतः		prakāśātmā tamohantā mahānityeṣa viśrutaḥ	
ऋचोऽस्य मयडलं सामान्युस्रा मूर्त्तिर्यजूंषि च ||१७||	ṛco sya mayaḍalaṃ sāmānyusrā mūrttiryajūṃṣi ca ||17||
त्रयीमयोऽयं भगवान् कालात्मा कालकृद्विभुः		trayīmayo yaṃ bhagavān kālātmā kālakṛdvibhuḥ	
सर्वात्मा सर्वगः सूक्ष्मः सर्वमस्मिन् प्रतिष्ठितम् ||१८||	sarvātmā sarvagaḥ sūkṣmaḥ sarvamasmin pratiṣṭhitam ||18||
रथे विश्वमये चक्रं कृत्वा संवत्सराक्ष्णकम्		rathe viśvamaye cakraṃ kṛtvā saṃvatsarākṣṇakam	
छन्दाख्यश्वः सप्त युक्ताः पर्यटत्येष सर्वदा ||१९||	chandākhyaśvaḥ sapta yuktāḥ paryaṭatyeṣa sarvadā ||19||
त्रिपादमश्रुतं गुह्यं पादोऽयं प्रकटोऽभवत्		tripādamaśrutaṃ guhyaṃ pādo yaṃ prakaṭo bhavat	
सोऽहङ्कार जगत्सृष्ट्यै ब्रह्माणमहजत् प्रभुः ||२०||	so haṅkāra jagatsūṣṭyai brahmāṇamahajat prabhuḥ ||20||
तस्मै वेदान् वरान् दत्वा सर्वलोकपितामहम्		tasmai vedān varān datvā sarvalokapitāmaham	

प्रतिष्ठाप्याराडमध्येऽथ स्वयं पर्येति ||२१||	pratiṣṭhāpyārāḍamadhye tha svayaṃ paryeti ||21||
अथ सृष्ट्यां मनश्चक्रे ब्रह्माऽहङ्कारमूर्तिभूत्		atha sṛṣṭyāṃ manaścakre brahmā haṅkāramūrtibhūt	
मनसश्चन्द्रमा जज्ञे सूर्योऽक्ष्णोस्तेजसा निधिः ||२२||	manasaścandramā jajñe sūryo kṣṇostejasā nidhiḥ ||22||
मनसः खं ततो वायुरमिरापो धरा क्रमात्		manasaḥ khaṃ tato vāyuramirāpo dharā kramāt	
गुणैकवृद्धधा पञ्चैव महाभूतानि जज्ञिरे ||२३||	guṇaikavṛddhadhā pañcaiva mahābhūtāni jajñire ||23||
अग्नीषोमौ भानुचन्द्रौ ततस्त्वङ्गारकादयः		agnīṣomau bhānucandrau tatastvaṅgārakādayaḥ	
तेजोभूरवाम्बुवातेभ्यः क्रमशः यच्च जज्ञिरे ||२४||	tejobhūravāmbuvātebhyaḥ kramaśaḥ yacca jajñire ||24||
षुनर्द्वादशधाऽऽल्पान व्यभजद् राशिसंज्ञकम्		ṣunardvādaśadhā lpāna vyabhajad rāśisaṃjñakam	
नक्षत्ररूपिरां भूयः सप्तविंशास्मकं वशी ||२५||	nakṣatrarūpirāṃ bhūyaḥ saptaviṃśāsmakaṃ vaśī ||25||
ततश्चराचरं विश्वं निर्ममे देवपूर्वकम्		tataścarācaraṃ viśvaṃ nirmame devapūrvakam	
ऊर्ध्वमध्याधरेभ्योऽथ स्रोतोभ्यः प्रकृतीः सृजन् ||२६||	ūrdhvamadhyādharebhyo tha srotobhyaḥ prakṛtīḥ sṛjan ||26||
गुणकर्मविभागेन सृष्ट्वा प्रावदनुक्रमात्		guṇakarmavibhāgena sṛṣṭvā prāvadanukramāt	
विभागं कल्पयामास यथास्वं वेददर्शनात ||२७||	vibhāgaṃ kalpayāmāsa yathāsvaṃ vedadarśanāta ||27||
ग्रहनक्षत्रताराणां भूमेर्विश्वस्य वा विभुः		grahanakṣatratārāṇāṃ bhūmerviśvasya vā vibhuḥ	
देवासुरमनुष्याणां सिद्धानां च यथाक्रमम् ||२८||	devāsuramanuṣyāṇāṃ siddhānāṃ ca yathākramam ||28||
ब्रह्मायडमेतत् सुषिरं तत्रेदं भूर्भुवादिकम्		brahmāyaḍametat suṣiraṃ tatredaṃ bhūrbhuvādikam	
कटाहद्वितयस्यैव सम्पुटं गोलकाकृति ||२९||	kaṭāhadvitayasyaiva sampuṭaṃ golakākṛti ||29||
ब्रह्मायडमध्ये परिधितर्योमकक्षाऽभिधीयते		brahmāyaḍamadhye paridhitaryomakakṣā bhidhīyate	
तन्मध्ये भ्रमरो भानामधोऽधः क्रमशस्तथा ||३०||	tanmadhye bhramaro bhānāmadho dhaḥ kramaśastathā ||30||
मन्दामरेज्च्यूपुत्रसूर्यशुक्रेन्दुजेन्दवः		mandāmarejcyūputrasūryaśukrendujendavaḥ	
परिभ्रमन्त्यधोऽधःच्छाः सिद्धविद्याधरा वना ||३१||	paribhramantyadho dhaḥcchāḥ siddhavidyādharā vanā ||31||
मध्ये समन्तादण्डस्य भूगोलो व्योम्नि तिष्ठति		madhye samantādaṇḍasya bhūgolo vyomni tiṣṭhati	
विभ्राणः परमां शक्तिं ब्रह्मणो धारणनांत्मिकप्तानूं ||३२||	vibhrāṇaḥ paramāṃ śaktiṃ brahmaṇo dhāraṇanāṃtmikaptānūṃ ||32||
तदन्तरपुटाय् सप्त नागासुरसमाश्रयाय्		tadantarapuṭāy sapta nāgāsurasamāśrayāy	
दिज्योर्षाघरसोपेता रम्या पप्तालंनूमयग्र् ||३३||	dijyorṣāgharasopetā ramyā paptālaṃnūmayagr ||33||
अनेकरत्ननिचयो जाम्बूनदमयो गिरिः		anekaratranicayo jāmbūnadamayo giriḥ	
भूगोलमध्यगो मेरुरुभयत्र विनिर्गतः ||३४||	bhūgolamadhyago merurubhayatra vinirgataḥ ||34||
उपरिष्टात् स्थितास्तस्य सेन्द्रा देवा महर्षयः		upariṣṭāt sthitāstasya sendrā devā maharṣayaḥ	
अधस्तादसुरास्तद्वद् द्विषन्तोऽन्योन्यमाश्रिताः ||३५||	adhastādasurāstadvad dviṣanto nyonyamāśritāḥ ||35||
ततः समन्तात्परिधिः क्रमेणाय महार्णवः		tataḥ samantātparidhiḥ krameṇāya mahārṇavaḥ	
मेखलेव स्थितो धात्र्या देवासुरविभागकृत् ||३६||	mekhaleva sthito dhātryā devāsuravibhāgakṛt ||36||
समन्तान्मेरुमध्यात् तु तुल्यभागेषु तोयधेः		samantānmerumadhyāt tu tulyabhāgeṣu toyadheḥ	
द्वीपेषु दिक्षु पूर्वादिनगर्यो देवनिर्मिताः ||३७||	dvīpeṣu dikṣu pūrvādinagaryo devanirmitāḥ ||37||
भूवृत्तपादे पूर्वस्यां यमकोटीति विश्रुता		bhūvṛttapāde pūrvasyāṃ yamakoṭīti viśrutā	
भद्राश्ववर्षे नगरी स्वर्णप्राकारतोरणा ||३८||	bhadrāśvavarṣe nagarī svarṇaprākāratoraṇā ||38||
याम्यायां भारते वर्षे लङ्का तद्वन्महापुरी		yāmyāyāṃ bhārate varṣe laṅkā tadvanmahāpurī	
पश्चिमे केतुमालारतये रोमकारतया प्रकीर्तिता ||३९||	paścime ketumālārataye romakāratayā prakīrtitā ||39||
उदक् सिद्धपुरी नाम कुरुवर्षे प्रकीर्तिता		udak siddhapurī nāma kuruvarṣe prakīrtitā	
तस्यां सिद्धा महात्मानो निवसन्ति गतव्यथाः ||४०||	tasyāṃ siddhā mahātmāno nivasanti gatavyathāḥ ||40||
भूवृत्तपादविवरास्ताश्चान्योन्यं प्रतिष्ठिताः		bhūvṛttapādavivarāstāścānyonyaṃ pratiṣṭhitāḥ	
ताभ्यश्चोत्तरगो मेरुस्तावानेव सुराश्रयः ||४१||	tābhyaścottarago merustāvāneva surāśrayaḥ ||41||
तासामुपरिगो याति विषुवस्थो दिवाकरः		tāsāmuparigo yāti viṣuvastho divākaraḥ	
न तासु विषुवच्छाया नाक्षख्योन्नतिरिष्यते ||४२||	na tāsu viṣuvacchāyā nākṣakhyonnatiriṣyate ||42||
मेरोरुभयतो मध्ये ध्रुवतारे नभःस्थिते		merorubhayato madhye dhruvatāre nabhaḥsthite	
निरक्षदेशसंस्थानामुभये क्षितजाश्रये ||४३||	nirakṣadeśasaṃsthānāmubhaye kṣitajāśraye ||43||

http://www.culturavedica.org/

अतो नाक्षोच्छ्रयस्तासु ध्रुवयोः क्षितिजस्थयोः |
नवतिर्लम्बकांशास्तु मेरावक्षांशकास्तथा ||४४||
मेषादौ देवभागस्थे देवानां याति दर्शनम् |
असुराणां तुलादौ तु सूर्यस्तद्भावामञ्चरः ||४५||
अत्यासन्नतया तेन ग्रीष्मे तीवकरा रवेः |
देवभागे सुराणां तु हेमन्ते मन्दताऽन्यथा ||४६||
देवासुरा विषुवति क्षितिजस्थं दिवाकरम् |
पश्यन्त्यन्योऽन्यमेतेषां वामसतये दिनक्षपे ||४७||
मेषादावुदितः सूर्यस्वीन् राशीनुदगुत्तरम् |
सञ्चरन् प्रागहर्मध्यं षूरयेन्मेरुवासिनाम् ||४८||
कर्कादीन् सञ्चरेस्तद्वह्नः पश्चार्धमेव सः |
तुलादींस्त्रीन्मूगादींश्च तद्वदेव सुरद्विषाम् ||४९||
अतो दिनक्षपे तेषामन्योन्यं हि विपर्ययात् |
अहोरात्रप्रमाणं च भानोर्भगणपूरणात् ||५०||
दिनक्षपार्धमेतेषामयनान्ते विपर्ययात् |
उपर्याक्ष्णानमन्योन्यं कल्पयन्ति सुरासुराः ||५१||
अन्येऽपि समसूत्रस्था मन्यन्तेऽधः परस्परम् |
भद्राश्वकेतुमालस्था लङ्कासिद्धपुराश्रिताः ||५२||
सर्वत्रैव महीगोले स्वस्थानमुपरि स्थितम् |
मन्यन्ते खे यतो गोलस्तस्य च्चोर्ध्वं क्क वाप्यधः ||५३||
अल्पकायतया लोकाः स्वस्थानात् सर्वतोमुखम् |
पश्यन्ति हत्तामप्येता चक्राकारां वसुन्धराम् ||५४||
सव्यं भ्रमति देवानामपसतयं सुरद्विषाम् |
उपरिष्टाद् भगोलोऽयं उत्त्वे पश्चान्मुखः सदा ||५५||
अतस्तत्र दिनं त्रिंशन्नाडिकं शर्वरी तथा |
हानिवृद्धी सदा वामं सुरासुरविभागयोः ||५६||
मेषादौ तु सदाहद्भिरुदगुत्तरतोऽधिका |
देवांशे च क्षपाहानिर्विपरीतं तथाऽऽसुरे ||५७||
तुलादौ द्युनिशोर्वामं क्षयवृद्धी तयोरुभे |
देशक्रान्तिवशान्नित्यं तद्विज्ञानं पुरोदितम् ||५८||
भूवृत्तं क्रान्तिथागघ्नं भगणांशविभाजितम् |
अवाप्तयोजनैरर्को तयक्षाद्यात्युपरिस्थितः ||५९||
षरमापक्रमादेव योजनानि विशोधयेत् |
भूवृत्तपादाच्छेषाणि यानि ख्युर्योजनानि तैः ||६०||
अयनान्ते विलोमेन देवासुरविभागयोः |
नाडीषष्ट्या सकृदहर्निशाप्यस्मिन् सकृत् तथा ||६१||
तदन्तरेऽपि षष्ठ्यन्ते क्षयवृद्धी अहर्निशोः |
परतो विषरीतोऽयं भगोलः परिवर्तते ||६२||
ऊने भूवृत्तपादे तु द्विज्यापक्रमयोजनैः |
धनुर्भूगस्थः सविता देवभागे न दृश्यते ||६३||
तथाचासुरभागे तु मिथुने कर्कटे स्थितः |
नष्टच्छायामहीवृत्तपादे दर्शनमादिशेत् ||६४||
एकज्यापक्रमानीतैर्योजनैः परिवर्जिते |
भूमिकक्षाचतुर्थांशे तयक्षाच्छेषैस्तु योजनैः ||६५||
धनुर्भृगालिकुस्थेषु संस्थितोऽर्को न दृश्यते |

ato nākṣocchrayastāsu dhruvayoḥ kṣitijasthayoḥ |
navatirlambakāṃśāstu merāvakṣāṃśakāstathā ||44||
meṣādau devabhāgasthe devānāṃ yāti darśanam |
asurāṇāṃ tulādau tu sūryastaddhāvāmañcaraḥ ||45||
atyāsannatayā tena grīṣme tīvakarā raveḥ |
devabhāge surāṇāṃ tu hemante mandatā nyathā ||46||
devāsurā viṣuvati kṣitijasthaṃ divākaram |
paśyantyanyo nyameteṣāṃ vāmasataye dinakṣape ||47||
meṣādāvuditaḥ sūryasvīn rāśīnudaguttaram |
sañcaran prāgaharmadhyaṃ ṣūrayenmeruvāsinām ||48||
karkādīn sañcarestadvahnaḥ paścārdhameva saḥ |
tulādīṃstrīnmūgādīṃśca tadvadeva suradviṣām ||49||
ato dinakṣape teṣāmanyonyaṃ hi viparyayāt |
ahorātrapramāṇaṃ ca bhānorbhagaṇapūraṇāt ||50||
dinakṣapārdhameteṣāmayanānte viparyayāt |
uparyākṣṇānamanyonyaṃ kalpayanti surāsurāḥ ||51||
anye pi samasūtrasthā manyante dhaḥ parasparam |
bhadrāśvaketumālasthā laṅkāsiddhapurāśritāḥ ||52||
sarvatraiva mahīgole svasthānamupari sthitam |
manyante khe yato golastasya ccordhvaṃ kva vāpyadhaḥ ||53||
alpakāyatayā lokāḥ svasthānāt sarvatomukham |
paśyanti hattāmapyetā cakrākārāṃ vasundharām ||54||
savyaṃ bhramati devānāmapasatayaṃ suradviṣām |
upariṣṭād bhagolo yaṃ uttve paścānmukhaḥ sadā ||55||
atastatra dinaṃ triṃśannāḍikaṃ śarvarī tathā |
hānivṛddhī sadā vāmaṃ surāsuravibhāgayoḥ ||56||
meṣādau tu sadāhadbhirudaguttarato dhikā |
devāṃśe ca kṣapāhānirviparītaṃ tathā sure ||57||
tulādau dyuniśorvāmaṃ kṣayavṛddhī tayorubhe |
deśakrāntivaśānnityaṃ tadvijñānaṃ puroditam ||58||
bhūvṛttaṃ krāntithāgaghnaṃ bhagaṇāṃśavibhājitam |
avāptayojanairarko tayakṣādyātyuparisthitaḥ ||59||
ṣaramāpakramādeva yojanāni viśodhayet |
bhūvṛttapādāccheṣāṇi yāni khyuryojanāni taiḥ ||60||
ayanānte vilomena devāsuravibhāgayoḥ |
nāḍīṣaṣṭyā sakṛdaharniśāpyasmin sakṛt tathā ||61||
tadantare pi ṣaṣṭhyante kṣayavṛddhī aharniśoḥ |
parato viṣarīto yaṃ bhagolaḥ parivartate ||62||
ūne bhūvṛttapāde tu dvijyāpakramayojanaiḥ |
dhanurbhūgasthaḥ savitā devabhāge na dṛśyate ||63||
tathācāsurabhāge tu mithune karkaṭe sthitaḥ |
naṣṭacchāyāmahīvṛttapāde darśanamādiśet ||64||
ekajyāpakramānītairyojanaiḥ parivarjite |
bhūmikakṣācaturthāṃśe tayakṣāccheṣaistu yojanaiḥ ||65||
dhanurbhṛgālikustheṣu saṃsthito rko na dṛśyate |

http://www.culturavedica.org/

देवभागेऽसुराणां तु वृषाद्ये भचतुष्टये ॥६६॥	devabhāge surāṇāṃ tu vṛṣādye bhacatuṣṭaye ||66||
मेरौ मेषादिचक्रार्धे देवाः पश्यन्ति भास्करम् ।	merau meṣādicakrārdhe devāḥ paśyanti bhāskaram |
सकृदेवोदितं तद्वदसुराश्च तुलादिगम् ॥६७॥	sakṛdevoditaṃ tadvadasurāśca tulādigam ||67||
भूमयडलात् पञ्चदशे भावो देवेऽथ वासुरे ।	bhūmayaḍalāt pañcadaśe bhāvo deve tha vāsure |
उपरिष्टाद्वज्जत्यकः सौम्ययाम्यायनान्तगः ॥६८॥	upariṣṭādvajjatyakaḥ saumyayāmyāyanāntagaḥ ||68||
तदन्तरालयोश्छाया याम्योदक सम्भवत्यपि ।	tadantarālayośchāyā yāmyodaka sambhavatyapi |
मेरोरभिमुखं याति परतः स्वविभागयोः ॥६९॥	merorabhimukhaṃ yāti parataḥ svavibhāgayoḥ ||69||
भद्राश्वोपरिगः कुर्याद् भारते तूदयं रविः ।	bhadrāśvoparigaḥ kuryād bhārate tūdayaṃ raviḥ |
रात्र्यर्धं केतुमाले तु कुरावस्तमयं तदा ॥७०॥	rātryardhaṃ ketumāle tu kurāvastamayaṃ tadā ||70||
भारतादिषु वर्षेषु तद्वदेव परिभ्रमन् ।	bhāratādiṣu varṣeṣu tadvadeva paribhraman |
मध्योदयार्धरात्र्यस्तकालान् कुर्यात् प्रदक्षिणम् ॥७१॥	madhyodayārdharātryastakālān kuryāt pradakṣiṇam ||71||
ध्रुवोन्नतिर्भचक्रस्य नतिर्मेरुं प्रयास्यतः ।	dhruvonnatirbhacakrasya natirmeruṃ prayāsyataḥ |
निरक्षाभिमुखं यातुर्विपरीते नतोन्नते ॥७२॥	nirakṣābhimukhaṃ yāturviparīte natonnate ||72||
भचक्रं ध्रुवयोर्बद्धमाक्षिप्तं प्रवहानिलैः ।	bhacakraṃ dhruvayorbaddhamākṣiptaṃ pravahānilaiḥ |
पर्येत्यजस्रं तत्रद्धा वाहकक्षा यथाक्रमम् ॥७३॥	paryetyajasraṃ tatraddhā vāhakakṣā yathākramam ||73||
सकृदुद्गतमब्दार्धं पश्यन्त्यर्कं सुरासुराः ।	sakṛdudgatamabdārdhaṃ paśyantyarkaṃ surāsurāḥ |
पितरः शशिगाः पक्षं स्वदिनं च नरा भुवि ॥७४॥	pitaraḥ śaśigāḥ pakṣaṃ svadinaṃ ca narā bhuvi ||74||
उपरिष्ठस्य महती कक्षाऽल्पाऽधःस्थितच्च च ।	upariṣṭhasya mahatī kakṣā lpā dhaḥsthitacca ca |
महत्या कक्षया भागा महान्तोऽल्पास्तथाऽल्पया ॥७५॥	mahatyā kakṣayā bhāgā mahānto lpāstathā lpayā ||75||
कालेनाल्पेन भगणं भुङ्क्तेऽल्पभ्रमणाश्रितः ।	kālenālpena bhagaṇaṃ bhuṅke lpabhramaṇāśritaḥ |
ग्रहः कालेन महता मणडले महति भ्रमन् ॥७६॥	grahaḥ kālena mahatā maṇaḍale mahati bhraman ||76||
स्वल्पयाऽतो बहुन् भुङ्क्तेर भगणान् शीतदीधितिः ।	svalpayā to bahun bhuṅkera bhagaṇān śītadīdhitiḥ |
महत्या कक्षया गच्छन ततः स्वल्पं शनैश्चरः ॥७७॥	mahatyā kakṣayā gacchana tataḥ svalpaṃ śanaiścaraḥ ||77||
मन्दादधः क्रमेण ख्युश्चतुर्था दिवसाधिपाः ।	mandādadhaḥ krameṇa khyuścaturthā divasādhipāḥ |
वर्षाधिपतयस्तद्वत् तृतीया परिकीर्तिताः ॥७८॥	varṣādhipatayastadvat tṛtīyā parikīrtitāḥ ||78||
ऊर्ध्वक्रमेण शशिनो मासानामधिपाः स्मृताः ।	ūrdhvakrameṇa śaśino māsānāmadhipāḥ smṛtāḥ |
होरेशाः सूर्यतनयादधोऽधः क्रमशस्तथा ॥७९॥	horeśāḥ sūryatanayādadho dhaḥ kramaśastathā ||79||
भवेद् भकक्षा तीक्ष्णांशोर्न्भ्रमणं षष्टिताडितम् ।	bhaved bhakakṣā tīkṣṇāṃśorntramaṇaṃ ṣaṣṭitāḍitam |
सर्वोपरिष्टाद् भ्रमति योजनैस्तैर्थमणडलम् ॥८०॥	sarvopariṣṭād bhramati yojanaistairthamaṇaḍalam ||80||
कल्पोक्तचन्द्रभगणा गुणिता शशिकक्षया ।	kalpoktacandrabhagaṇā guṇitā śaśikakṣayā |
आकाशकक्षा सा ज्ञेया करव्याप्तिस्तथा रवेः ॥८१॥	ākāśakakṣā sā jñeyā karavyāptistathā raveḥ ||81||
सैव यत्कल्पभगणैर्भक्ता तद्भ्रमणं भवेत् ।	saiva yatkalpabhagaṇairbhaktā tadbhramaṇaṃ bhavet |
कुवासरैर्विभज्याह्नः सर्वेषां प्रागतिः स्मृता ॥८२॥	kuvāsarairvibhajyāhnaḥ sarveṣāṃ prāgatiḥ smṛtā ||82||
भुक्तियोजनजा संख्या सेन्दोर्न्भ्रमणसहणा ।	bhuktiyojanajā saṃkhyā sendorntramaṇasahaṇā |
स्वकक्षाप्ता तु सा तस्य तिथ्याप्ता गतिलिप्तिकाः ॥८३॥	svakakṣāptā tu sā tasya tithyāptā gatiliptikāḥ ||83||
कक्षा भूकर्णगुणिता महीमयडलथाजिता ।	kakṣā bhūkarṇaguṇitā mahīmayaḍalathājitā |
तत्करा भूमिकर्णोना ग्रहौ त्त्व दलीकृताः ॥८४॥	tatkarā bhūmikarṇonā grahau ktva dalīkṛtāḥ ||84||
रवत्रयख्धिद्विदहनाः कक्षा तु हिमदीधितेः ।	ravatrayakhdhidvidahanāḥ kakṣā tu himadīdhiteḥ |
शशीद्यख्याङ्करवद्वित्रिकृतशून्येन्दवस्तथा ॥८५॥	śaśīdyakhyāṅkaravadvitrikṛtaśūnyendavastathā ||85||
शुक्रशच्चिख्य सप्ताग्निरसाव्विधरसषडधमाः ।	śukraśaccikhya saptāgnirasāvvidharasasaṣaḍadhamāḥ |
ततोऽर्कबुधशुक्राणां रवखार्थैकसुरार्णवाः ॥८६॥	tato rkabudhaśukrāṇāṃ ravakhārthaikasurārṇavāḥ ||86||
कुजख्याप्यङ्करशून्याङ्कषड्वेदैकभुजङ्गमाः ।	kujakhyāpyaṅkaraśūnyāṅkaṣaḍvedaikabhujaṅgamāḥ |
चन्द्रोच्चस्य कृताष्टमिव्यधवसुद्विऽयष्टवह्नयः ॥८७॥	candroccasya kṛtāṣṭamivyadhavasudvi yaṣṭavahnayaḥ ||87||
कृतर्तुमुनिपञ्चाद्रिगुणेन्दुविषया गुरोः ।	kṛtartumunipañcādriguṇenduviṣayā guroḥ |
स्वर्भानोर्वेदतर्काष्टद्विशैलार्थखकुञ्जराः ॥८८॥	svarbhānorvedatarkāṣṭadviśailārthakhakuñjarāḥ ||88||

http://www.culturavedica.org/

षञ्चबाणाक्षिनागर्तुरसाद्र्यर्काः शनेस्ततः |
भानां रविरवशून्याङ्कवसुरञ्जशराश्विनः ||८९||
स्वव्योमस्वत्रयस्वसागरषना-
गव्योमाष्टशून्ययमरूपनगाष्टचन्द्राः |
ब्रह्मायडसम्पुटपरिभ्रमणं
समन्तादभ्यन्तरे दिनकरस्य करप्रसारः ||९०||

ṣañcabāṇākṣināgarturasādryarkāḥ śanestataḥ |
bhānāṃ raviravaśūnyāṅkavasurañjaśarāśvinaḥ ||89||
svavyomasvatrayasvasāgaraṣanā-
gavyomāṣṭaśūnyayamarūpanagāṣṭacandrāḥ |
brahmāyaḍasampuṭaparibhramaṇaṃ
samantādabhyantare dinakarasya karaprasāraḥ ||90||

http://www.culturavedica.org/

SEZIONE 13
OF THE ARMILLARY SPHERE, AND OTHER INSTRUMENTS

अथ ज्यौतिषोपनिषदध्याय ॥१३॥	atha jyautiṣopaniṣadadhyāya ||13||
अथ गुप्ते शुचौ देशे स्नातः शुचिरलङ्कृतः ।	atha gupte śucau deśe snātaḥ śuciralaṅkataḥ |
सम्पूज्य भास्करं भक्त्या वाहान् भान्यथ गुह्यकान् ॥८॥	sampūjya bhāskaraṃ bhaktyā vāhān bhānyatha guhyakān ||1||
पारम्पर्योपदेशेन यथाज्ञानं गुरोर्मुखात् ।	pāramparyopadeśena yathājñānaṃ gurormukhāt |
आचार्यः शिष्यबोधार्थं सर्वं ॥२॥	ācāryaḥ śiṣyabodhārthaṃ sarvaṃ ||2||
भूथगलिख्य रचनां कुर्यादाश्चर्यकारिणीम् ।	bhūthagalikhya racanāṃ kuryādāścaryakāriṇīm |
अभीष्टं पृथिवीगोलं कारयित्वा तु दारवम् ॥३॥	abhīṣṭaṃ pṛthivīgolaṃ kārayitvā tu dāravam ||3||
दण्डं तन्मध्यगं मेरोरुभयत्र विनिर्गतम् ।	daṇḍaṃ tanmadhyagaṃ merorubhayatra vinirgatam |
आधारकक्षाद्वितय कक्षा वैषुवती तथा ॥४॥	ādhārakakṣādvitaya kakṣā vaiṣuvatī tathā ||4||
भगणांशाङ्गुलैः कार्या दलितैस्तिस्र एव ताः ।	bhagaṇāṃśāṅgulaiḥ kāryā dalitaistisra eva tāḥ |
स्वाहोरात्रार्धकर्णैश्च तत्प्रमाणानुमानतः ॥५॥	svāhorātrārdhakarṇaiśca tatpramāṇānumānataḥ ||5||
क्रान्तिविक्षेपभागैश्च दलितैर्दक्षिणोत्तरैः ।	krāntivikṣepabhāgaiśca dalitairdakṣiṇottaraiḥ |
स्वैः स्वैरपक्रमैस्तिस्रो मेषादीनामपक्रमात् ॥६॥	svaiḥ svairapakramaistisro meṣādīnāmapakramāt ||6||
कक्षाः प्रकल्पयेत् ताश्च कर्क्यादीनां विपर्ययात् ।	kakṣāḥ prakalpayet tāśca karkyādīnāṃ viparyayāt |
तद्वत् तिस्रस्तुलादीनां मृगादीनां विलोमतः ॥७॥	tadvat tisrastulādīnāṃ mṛgādīnāṃ vilomataḥ ||7||
याम्यगोलाश्रिताः कार्याः कक्षाधाराद् द्वयोरपि ।	yāmyagolāśritāḥ kāryāḥ kakṣādhārād dvayorapi |
याम्योद्यगोलसंस्थाना भानामभिजितस्तथा ॥८॥	yāmyodyagolasaṃsthānā bhānāmabhijitastathā ||8||
सप्तर्षीणामगस्त्वस्य ब्रह्मादीनां च कल्पयेत् ।	saptarṣīṇāmagastvasya brahmādīnāṃ ca kalpayet |
मध्ये वैषुवती कक्षा सर्वेषामेव संस्थिता ॥९॥	madhye vaiṣuvatī kakṣā sarveṣāmeva saṃsthitā ||9||
तदाधारयुतेरूर्ध्वमयने विषुवद्वयम् ।	tadādhārayuterūrdhvamayane viṣuvaddvayam |
विषवक्त्यानतो भागैः स्फुटैर्भगणसञ्चरात् ॥१०॥	viṣavaktyānato bhāgaiḥ sphuṭairbhagaṇasañcarāt ||10||
क्षेत्रारायेवमज्ञादीनां तिर्यगज्याभिः प्रकल्पयेत् ।	kṣetrārāyevamajjādīnāṃ tiryagajyābhiḥ prakalpayet |
अयनादयनं चैव कक्षा तिर्यक् तथाऽपरा ॥११॥	ayanādayanaṃ caiva kakṣā tiryak tathā parā ||11||
क्रान्तिसंज्ञा तया सूर्यः सदा पर्येति भासयन् ।	krāntisaṃjñā tayā sūryaḥ sadā paryeti bhāsayan |
चन्द्राद्याश्च स्वकैः पातैरपमयडलमाश्रितैः ॥१२॥	candrādyāśca svakaiḥ pātairapamayaḍalamāśritaiḥ ||12||
ततोऽपकृष्टा दृश्यन्ते वित्तेपान्तेष्वपक्रमात् ।	tato pakṛṣṭā dṛśyante vittepānteṣvapakramāt |
उदयास्रातजे लग्नमस्तं गच्छञ्च तद्वशात् ॥१३॥	udayāsrātaje lagnamastaṃ gacchañca tadvaśāt ||13||
लङ्कोदयैर्यथासिद्धं रवमध्योपरि मध्यमम् ।	laṅkodayairyathāsiddhaṃ ravamadhyopari madhyamam |
मध्यक्षितिजयोर्मध्ये या ज्या साऽन्त्याऽभिधीयते ॥१४॥	madhyakṣitijayormadhye yā jyā sā ntyā bhidhīyate ||14||
ज्ञेया चरदलज्या च विषुवत्वितिजान्तरम् ।	jñeyā caradalajyā ca viṣuvatvitijāntaram |
कृत्वोपरि स्वकं स्थानं मध्ये क्षितिजमणडलम् ॥१५॥	kṛtvopari svakaṃ sthānaṃ madhye kṣitijamaṇaḍalam ||15||
वस्त्रच्छन्नं बहिश्चापि लोकालोकेन वेष्टितम् ।	vastracchannaṃ bahiścāpi lokālokena veṣṭitam |
अश्रृतस्रावयोगेन कालभ्रमणसाधनम् ॥१६॥	aśṛtasrāvayogena kālabhramaṇasādhanam ||16||
तुङ्गबीजसमायुक्तं गोलयन्त्रं प्रसाधयेत् ।	tuṅgabījasamāyuktaṃ golayantraṃ prasādhayet |
गोप्यमेतत प्रकाशोक्तं सर्वगम्यं भवेदिह ॥१७॥	gopyametata prakāśoktaṃ sarvagamyaṃ bhavediha ||17||
तस्माद् गुरूपदेशेन रचयेद् गोलमुत्तमम् ।	tasmād gurūpadeśena racayed golamuttamam |
युगे युगे समुच्छिन्ना रचनेयं विवस्वतः ।	yuge yuge samucchinnā racaneyaṃ vivasvataḥ |
प्रसादात् कस्यचिद् भूयः प्रादुर्भवति कामतः ॥१८॥	prasādāt kasyacid bhūyaḥ prādurbhavati kāmataḥ ||18||
कालसंसाधनार्थाय तथा यन्त्राणि साधयेत् ।	kālasaṃsādhanārthāya tathā yantrāṇi sādhayet |
एकाकी योजयेद् बीजं यन्त्रे विस्मयकारिणि ॥१९॥	ekākī yojayed bījaṃ yantre vismayakāriṇi ||19||
शङ्कुयष्टिधनुश्चक्रैश्छायायन्त्रैरनेकधा ।	śaṅkuyaṣṭidhanuścakraiśchāyāyantrairanekadhā |
गुरूपदेशाद् विज्ञेयं कालज्ञानमतन्द्रितैः ॥२०॥	gurūpadeśād vijñeyaṃ kālajñānamatandritaiḥ ||20||

तोययन्त्रकपालाद्यैर्मयूरनरवानरैः |
ससूत्ररेणुगर्भैश्च सम्यकालं प्रसाधयेत् ||२१||
पारदाराम्बुसूत्राणि शुल्वतैलजलानि च |
बीजानि पांसवस्तेषु प्रयोगास्तेऽपि दुर्लभाः ||२२||
तामपात्रमधश्छिदं न्यस्तं कुण्डेऽमलास्थसि |
षष्टिर्मजत्यहोरात्रे स्फुटं यन्त्रं कपालकम् ||२३||
नरयन्त्रं तथा साधु दिवा च विमले रवौ |
छायासंसाधनैः प्रोक्तं कालसाधनमुत्तमम् ||२४||
ग्रहनक्षत्रचरितं ज्ञात्वा गोलं च तत्त्वतः |
यहलोकमवाप्रोति पर्यायेणाक्ष्णवान नरः ||२५||

toyayantrakapālādyairmayūranaravānaraiḥ |
sasūtrareṇugarbheśca samyakālaṃ prasādhayet ||21||
pāradārāmbusūtrāṇi śulvatailajalāni ca |
bījāni pāṃsavasteṣu prayogāste pi durlabhāḥ ||22||
tāmapātramadhaśchidaṃ nyastaṃ kuṇḍe malāsthasi |
ṣaṣṭirmajatyahorātre sphuṭaṃ yantraṃ kapālakam ||23||
narayantraṃ tathā sādhu divā ca vimale ravau |
chāyāsaṃsādhanaiḥ proktaṃ kālasādhanamuttamam ||24||
grahanakṣatracaritaṃ jñātvā golaṃ ca tattvataḥ |
yahalokamavāproti paryāyeṇākṣṇavāna naraḥ ||25||

http://www.culturavedica.org/

SEZIONE 14
ON THE DIFFERENT MODES OF RECKONING TIME

अथ मानाध्यायः ॥१४॥	atha mānādhyāyaḥ ||14||
बाह्यं दितये तथा पित्र्यं प्राजापत्यं गुरोस्तथा ।	bāhyaṃ ditaye tathā pitryaṃ prājāpatyaṃ gurostathā	
सौरञ्च सावनं चान्द्रमाक्ष मानानि वै नव ॥१॥	saurañca sāvanaṃ cāndramākṣa mānāni vai nava ||1||
चतुर्भिर्व्यवहारोऽत्र सौरचान्द्रार्क्षसावनैः ।	caturbhirvyavahāro tra sauracāndrārkṣasāvanaiḥ	
बार्हस्पत्येन षष्ट्यब्दे ज्ञेयं नान्यैस्तु नित्यशः ॥२॥	bārhaspatyena ṣaṣṭyabde jñeyaṃ nānyaistu nityaśaḥ ||2||
सौरेण द्युनिशोर्मानं षडशीतिमुखानि च ।	saureṇa dyuniśormānaṃ ṣaḍaśītimukhāni ca	
अयनं विषुवञ्चैवं संक्रान्तेः षुरायकालता ॥३॥	ayanaṃ viṣuvañcaivaṃ saṃkrānteḥ ṣurāyakālatā ||3||
तुलादिषडशीत्यह्नां षडशीतिमुखे क्रमात् ।	tulādiṣaḍaśītyahnāṃ ṣaḍaśītimukhe kramāt	
तञ्चतुष्टयमेव स्यात् द्विस्वभावेषु राशिषु ॥४॥	tañcatuṣṭayameva syāt dvisvabhāveṣu rāśiṣu ||4||
षड्विंशे धनुषो भावो द्वाविशेऽनिमिषख्य च ।	ṣaḍviṃśe dhanuṣo bhāvo dvāviśe nimiṣakhya ca	
मिथुनाष्टादशे भावो कन्यायास्तु चतुर्दशे ॥५॥	mithunāṣṭādaśe bhāvo kanyāyāstu caturdaśe ||5||
ततः शेषानि कन्याया यान्यहानि त षोडश ।	tataḥ śeṣāni kanyāyā yānyahāni ta ṣoḍaśa	
क्रतुभिस्तानि तुल्यानि पितना दत्तमक्षयम् ॥६॥	kratubhistāni tulyāni pitanā dattamakṣayam ||6||
भचक्रनाभौ विषुवद्वितयं समसूत्रगम् ।	bhacakranābhau viṣuvaddvitayaṃ samasūtragam	
अयनद्वितयं चैव चतस्रः प्रथितास्तु ताः ॥७॥	ayanadvitayaṃ caiva catasraḥ prathitāstu tāḥ ||7||
तदन्तरेषु संक्रान्तिद्वितयं द्वितयं पुनः ।	tadantareṣu saṃkrāntidvitayaṃ dvitayaṃ punaḥ	
नैरन्तर्यात् तु संक्रान्तेर्ज्ञेयं विष्णुापदीद्वयम् ॥८॥	nairantaryāt tu saṃkrānterjñeyaṃ viṣṇupadīdvayam ||8||
भानोर्मकरसङ्क्रान्तेः षण्मासा उत्तरायणम् ।	bhānormakarasaṅkrānteḥ ṣaṇmāsā uttarāyaṇam	
कर्कादिस्तु तथैव स्यात् षण्मासा दक्षिणायनम् ॥९॥	karkādestu tathaiva syāt ṣaṇmāsā dakṣiṇāyanam ||9||
द्विराशिनाथा ऋतवस्ततोऽपि शिशिरादयः ।	dvirāśināthā ṛtavastato pi śiśirādayaḥ	
मेषादयो द्वादशैते मासास्तैरेव वत्सरः ॥१०॥	meṣādayo dvādaśaite māsāstaireva vatsaraḥ ||10||
अर्कमानकलाः षष्ट्या गुणिता भुक्तिभाजिताः ।	arkamānakalāḥ ṣaṣṭyā guṇitā bhuktibhājitāḥ	
तदर्धनाड्यः संक्रान्तेरर्वाक् षुराय तथा परे ॥११॥	tadardhanāḍyaḥ saṃkrānterarvāk ṣurāya tathā pare ||11||
अर्काद् विनिस्मृतः प्राचीं यद्यात्यहरहः शशी ।	arkād vinismṛtaḥ prācīṃ yadyātyaharahaḥ śaśī	
तञ्चान्द्रमानमंशैस्तु ज्ञेया द्वादशभिस्तिथिः ॥१२॥	tañcāndramānamaṃśaistu jñeyā dvādaśabhistithiḥ ||12||
तिथिः करणमुद्वाहः क्षौरं सर्वक्रियास्तथा ।	tithiḥ karaṇamudvāhaḥ kṣauraṃ sarvakriyāstathā	
वतोपवासयात्राणां क्रिया चान्द्रेण वाह्यते ॥१३॥	vatopavāsayātrāṇāṃ kriyā cāndreṇa vāhyate ||13||
त्रिंशता तिथिभिर्मासश्चान्द्रः पित्र्यमहः स्मृतम् ।	triṃśatā tithibhirmāsaścāndraḥ pitryamahaḥ smṛtam	
निशा च मासपक्षान्तौ तयोर्मध्ये विभागतः ॥१४॥	niśā ca māsapakṣāntau tayormadhye vibhāgataḥ ||14||
भचक्रभ्रमणं नित्यं नाक्षत्रं दिनमुच्यते ।	bhacakrabhramaṇaṃ nityaṃ nākṣatraṃ dinamucyate	
नक्षत्रनाम्रा मासास्तु ज्ञेयाः पर्वान्तयोगतः ॥१५॥	nakṣatranāmrā māsāstu jñeyāḥ parvāntayogataḥ ||15||
कार्तिक्यादिषु संयोगे कृत्तिकादि द्वयन्द्रयम् ।	kārtikyādiṣu saṃyoge kṛttikādi dvayandrayam	
अन्त्योपान्त्यौ पञ्चमश्च त्रिधा मासत्रयं स्मृतम् ॥१६॥	antyopāntyau pañcamaśca tridhā māsatrayaṃ smṛtam ||16||
वैशाखादिषु कृष्णे च योगः पञ्चदशे तिथौ ।	vaiśākhādiṣu kṛṣṇe ca yogaḥ pañcadaśe tithau	
कार्तिकादीनि वर्षाणि गुरोरस्तोदयात् तथा ॥१७॥	kārtikādīni varṣāṇi gurorastodayāt tathā ||17||
उदयादुदयं भानोः सावनं तत् प्रकीर्तितम् ।	udayādudayaṃ bhānoḥ sāvanaṃ tat prakīrtitam	
सावनानि ख्युरेतेन यशकालविधिस्तु तैः ॥१८॥	sāvanāni khyuretena yaśakālavidhistu taiḥ ||18||
सूतकादिपरिच्छेदो दिनमासाब्दपास्तथा ।	sūtakādiparicchedo dinamāsābdapāstathā	
मध्यमा वाहभुक्तिस्तु सावनेनैव वाह्यते ॥१९॥	madhyamā vāhabhuktistu sāvanenaiva vāhyate ||19||
सुरासुराणामन्योन्यमहोरात्रं विपर्ययात् ।	surāsurāṇāmanyonyamahorātraṃ viparyayāt	
यत् प्रोक्तं तद् भवेद्दिव्यं भानोर्भगणपूरणात् ॥२०॥	yat proktaṃ tad bhaveddivyaṃ bhānorbhagaṇapūraṇāt ||20||
मन्वन्तरव्यवस्था च प्राजापत्यमुदाहृत्तम् ।	manvantaravyavasthā ca prājāpatyamudāhṛttam	

http://www.culturavedica.org/

न तत्र द्युनिशोर्भेदो बाह्यं कल्पः प्रकीर्तितम् ||२१||
एतत् ते षरमाख्यात रहस्यं परमाद्भुतम् |
ब्रह्मैतत् परमं षुयय सर्वपापप्रणाशनम् ||२२||
दितये चाक्षं ग्रहाणां च दर्शितं ज्ञानमुत्तमम् |
विज्ञायार्कादिलोकेषु स्थानं प्राप्नोति शाश्वतम् ||२३||
इत्युक्त्वा मयमामन्त्र्य सम्यक्तेनाभिपूजितः |
दिवमाचक्रमेऽकाशः प्रविवेश स्वमयडलम् ||२४||
मयोऽथ दितये तज्ज्ञानं ज्ञात्वा साक्षाद् विवस्वतः |
कृतकृत्यमिवात्मानं मेने निर्धूतकञ्चषम् ||२५||
ज्ञात्वा त्भषयश्चाथ सूर्यच्चधवरं मयम् |
परिबबुरुपेत्याथो ज्ञानं पप्रच्छुरादरात् ||२६||
स तेभ्यः प्रददौ प्रीतो ग्रहाणां चरितं महत् |
अत्थश्रुततम् लोके रहस्यं ब्रह्मसम्मितम् ||२७||

na tatra dyuniśorbhedo bāhyaṃ kalpaḥ prakīrtitam ||21||
etat te ṣaramākhyāta rahasyaṃ paramādbhutam |
brahmaitat paramaṃ ṣuyaya sarvapāpapraṇāśanam ||22||
ditaye cākṣaṃ grahāṇāṃ ca darśitaṃ jñānamuttamam |
vijñāyārkādilokeṣu sthānaṃ prāpnoti śāśvatam ||23||
ityuktvā mayamāmantrya samyaktenābhipūjitaḥ |
divamācakrame kāśaḥ praviveśa svamayaḍalam ||24||
mayo tha ditaye tajjñānaṃ jñātvā sākṣād vivasvataḥ |
kṛtakṛtyamivātmānaṃ mene nirdhūtakañcaṣam ||2||
jñātvā tbhaṣayaścātha sūryaccadhavaraṃ mayam |
paribaburupetyātho jñānaṃ papracchurādarāt ||26||
sa tebhyaḥ pradadau prīto grahāṇāṃ caritaṃ mahat |
atthaśrutatam loke rahasyaṃ brahmasammitam ||27||